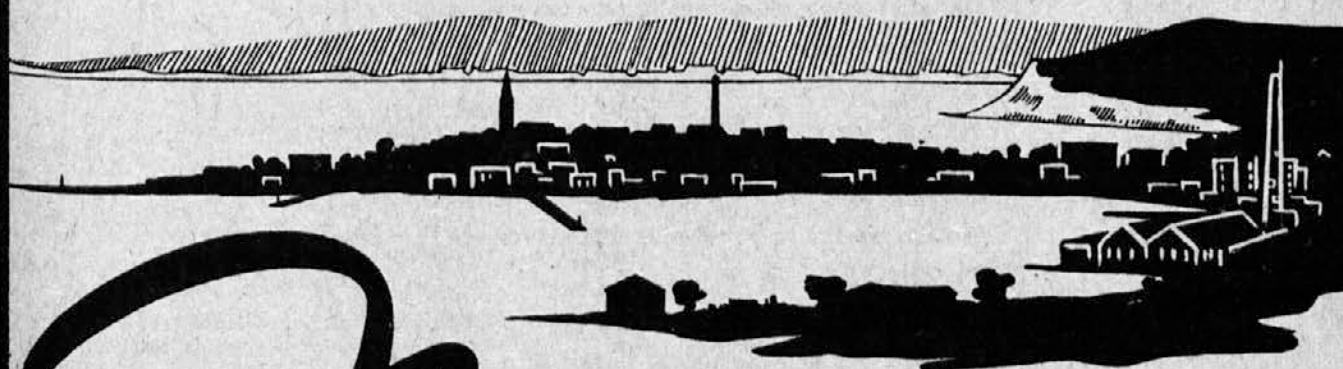

INTERNA IZDAJA

Naš glas

LETNIK III

ŠT. 4/5

GLASILO KOLEKTIVA DELAMARIS IZOLA

VSEBINA

A. Stres:	Nekateri problemi pri uvajanju novega gospodarskega sistema	1
A. Brezavšček:	S sej upravnega odbora	2
A. Brezavšček:	Delavski svet je sklenil	8
	Začasni pravilnik o pristojnostih in poslovanju organov delavskega samoupravljanja	11
Z. Grahek:	Naš poslovni uspeh v prvem polletju	14
A. Stres:	Analiza rezultatov decentralizacije delavskega samoupravljanja	14
	Občinski ljudski odbor je zasedal	16
A. Brezavšček:	Program perspektivnega razvoja občine Izola za razdobje 1961—1965	17
B. Grebenc:	Leipziški velesejem in njegov pomen za naš kombinat	19
V. Poropat:	Naši štipendisti	20
A. Hudales:	Zapiranje doz in opis stroja za zapiranje	21
A. Hudales:	Spoznavanje postopkov izdelave pločevinastih doz za konzerve in način kontrole embalaže	23
A. Brezavšček:	Ribolov včeraj in danes	24
I. Hajšek:	Problem službe HTZ v luči decentralizacije delavskega samoupravljanja	26
S. Kapelj:	Člani našega kolektiva po spolu in starosti	27
A. Brezavšček:	Zvijaka je uspela (ob 20. obletnici revolucije)	28
R. Makovec:	Naš počitniški dom v letošnji sezoni	29
M. Štrancar:	Ob ustanovitvi NK »Delamaris«	30
M. Štrancar:	Ali res ni mogoče drugače	31
M. Banovac:	Križanka	32

Andrej STRES

Nekateri problemi pri uvajanju novega gospodarskega sistema

H gospodarskim spremembam, ki smo jih uveljavili oziroma jih še uveljavljamo v podjetju, je vsekakor mnogo prispevala tudi sindikalna organizacija s svojimi predlogi. V bistvu je šlo za širšo decentralizacijo delavskega samoupravljanja in za uvedbo ekonomskih enot, kar je povzročilo kvalitativne spremembe v delavskem samoupravljanju. Uspehi podjetja so sedaj odvisni od njegovega dela in ekonomičnosti poslovanja. Seveda pa sama sprememba gospodarskega sistema ne more takoj rešiti vseh neskladnosti, ki se pojavljajo.

Z izvolitvijo DS v ekonomskih enotah je bil del pristojnosti centralnega DS prenesen na DS ekonomskih enot.

Iz pravilnika o poslovanju ekonomskih enot razberemo, da je bil storjen velik korak naprej, čeprav nekatere točke pravijo, da mora centralni DS še potrditi in obravnavati sklepe in predloge DS ekonomskih enot.

Sindikalna organizacija stremi za tem in bo tudi skušala uveljaviti svoje stališče, da dobijo ekonomske enote čimvečjo materialno osnovo in sredstva, s katerimi bodo gospodarile in o njih odločale. Pri tem je potrebno prisluhniti težnjam delavcev, da bi spoznali probleme podjetja in o njih razpravljali ter sklepali. Kolektiv, ki ni seznanjen s problemi podjetja, ali pa je o njih napačno informiran, ne sodeluje pri njihovih reševanjih, reagira nanje z nerazpoložanjem itd. Prav v takih primerih pa naleti sindikalna organizacija na nekatera nesoglasja, ker se v takih primerih odraža mnenje, da delavsko samoupravljanje ne poteka dobro, da delavci stremijo samo za boljšimi zaslužki, problemov pa ne poznajo in jih ne razumejo. Včasih takim trditvam nasedajo tudi nekateri politični aktivisti in strokovnjaki, ki se niso dovolj poglobili v problematiko podjetja.

V takih primerih so včasih politične organizacije premalo vztrajne in ne zahtevajo dovolj odločno od organov samoupravljanja, da bi te stvari razčistili in uredili.

Politična bitka za nadaljnji razvoj delavskega samoupravljanja je dobljena, čeprav nekateri menijo, da ob današnjem standardu še ni moč usmeriti interesov delavca na probleme podjetja, ker pri njih še vedno prevladuje zanimanje za osebne dohodke. Razširjeno je tudi mnenje, da decentralizacija

onemogoča predvidene rekonstrukcije in modernizacijo podjetja, za kar bi bilo potrebno koncentrirati čimveč sredstev podjetja, ne pa jih deliti po ekonomskih enotah. Brez dvoma je dosti pomislekov posledica starega pojmovanja iz dobe administrativnega gospodarjenja. Res je, da v tistih časih, če jih tako imenujemo, delavec ni dosti o tem mislil in razpravljal, ker njegov ekonomski položaj dostikrat ni bil odvisen od tega, koliko je kolektiv vlagal za razširjeno reprodukcijo. Nasprotno, novi stroji so običajno povzročili diskusije, ali so dosedanje norme in ostala merila še primerna ali ne, ker dostikrat niso videli novega dohodka, ki ga bodo s tem strojem lahko ustvarili, in njegove delitve, ki bi morala prinesiti boljše ekonomske pogoje tudi posamezniku. Če bodo v bodoče EE razpravljale in odločale, da dajo del sredstev za nove stroje, bo morala biti delavcem ekonomska upravičenost takih nabav popolnoma jasna. Če bomo tako gledali na problem investiranja v podjetju, se nam ni treba bati, da se EE ne bi odločale tudi za rekonstrukcije podjetja. Seveda pa brez jasne perspektive in utemeljenih ekonomskih računov ne bo šlo.

Uveljavljanje novih delavskih svetov po ekonomskih enotah prinaša večjo živahnost in več razprav v kolektivu in s tem seveda tudi več mnenj in stališč. Delavci, ki so sedaj bolj zainteresirani za delo v podjetju, so tudi bolj kritični, kot so bili prej. To je pa tisto, kar želimo doseči. Sicer pa menim, da bi moral izginiti neupravičeni občutek, da boš moral oditi, če se boš komu zameril, ali če boš mislil drugače, kot mislijo drugi, ker se v takem vzdušju upravljavci ne morejo uspešno uveljaviti. Pri tem bi morala biti zlasti sindikalna organizacija zelo odločna.

Danes lahko trdimo, da je zainteresiranost naših delavcev za proizvodnjo in za celoten uspeh ekonomskih enot neprimerno večja. V doseganju večjih delovnih uspehov je enotnost kolektiva tudi večja. Glede na povečano storilnost so tudi osebni dohodki posameznikov večji, seveda različno po ekonomskih enotah, kar je pač odvisno od doseženega uspeha. To nam je pokazal tudi polletni obračun o doseženih uspehih.

Delo sindikalne organizacije je v tem veliko lažje, ker je delo prilagojeno ekonomskim enotam, hočem reči, da ima vsaka eko-

nomska enota svoj sindikalni odbor, ki deluje v svoji ekonomski enoti. Pomanjkljive pa so še izkušnje širšega kroga upravljalcev, čeprav kažejo le-ti mnogo zanimanja za upravljanje. Vidi jo namreč velike spremembe, vendar jih še ne zmorejo obvladati. Dolžnost političnih organizacij v podjetju, predvsem pa sindikalne organizacije je, da jim nudi vsestransko pomoč pri njihovem delu. Zaradi tega organi upravljanja v ekonomskih enotah še bolj upoštevajo te organe. Menim, da je v tem vendar narejen velik korak naprej, če smo uspeli delavca zainteresirati ne samo za svoj osebni uspeh pri delu, ampak da misli tudi na celoten uspeh ekonomske enote. Jasno je, da ob koncu meseca, ko ekonomska enota pregleduje svoj uspeh, ga vrednoti skozi dinar. Tako je tudi pravilno, kajti če tega ne bi bilo, bi tudi uspehi izostali.

Ob koncu bi rad poudaril še to, da se je o vlogi upravljalcev mnogo govorilo in pojasnjevalo. Poslušali smo razne ugovore in

pri tem pomislili, da smo o vsem tem še premalo govorili z našimi delavci v ekonomskih enotah in da jim morda nismo dovolj pomagali pri izvajanju novega sistema upravljanja itd.

Eno izmed mnogih in tudi uspešnih sredstev, če tako rečem, za seznanjevanje s problemi in razčiščevanjem različnih mnenj v kolektivu bi moral biti prav »Naš glas«, vendar je v njem bolj malo pisalo o decentralizaciji širšega delavskega samoupravljanja. Kaže, kakor da bi nas bilo sram ali pa bi se bali pisati o delu v podjetju, in to dobro in tudi slabo. O tem bi morala razpravljati sindikalna organizacija in odbori ekonomskih enot na svojih sejah ter uvesti široko agitacijo med kolektivi ekonomskih enot, da bi prispevali kar največ člankov za »Naš glas« in dali svoja mnenja ter predloge. To bo v korist celotnemu kolektivu za nadaljnji razvoj in utrditev delavskega samoupravljanja.

A. BREZAVŠČEK

S sej upravne odbora

Na VI. seji je UO obravnaval delo komisije za decentralizacijo, ki je na tej seji dobila nalogo, da pripravi pravilnik o pristojnosti centr. DS in pristojnosti DS in EE.

Štefanu Jazbecu in Mihi Kolencu je bilo odobreno po 6 dni študijskega dopusta, da se bosta lahko pripravila in opravila izpit za visoko kvalifikacijo v živilski stroki. Za pripravo in izpite za 8. razred osnovne šole na večerni šoli pa Ivanu Palčiču in Emi Zornada po 5 dni študijskega dopusta.

V širši odbor za gradnjo nove bolnice v Kopru je UO imenoval kot predstavnika kombinata glavnega direktorja Franca Kara.

Obravnavana je bila vloga ObLO Izola, naj kredit za stole, ki smo ga prevzeli od bivšega hotela »Riba«, poravnamo takoj. UO je ugotovil, da smo te stole in kredit zanje prevzeli s pogojem, da je rok odplačila 8 let in da od tega ne moremo odstopati.

Za prevoz članov kolektiva na nogometno tekmo Branik : Izola, ki bo v Šempetru pri Gorici, je UO odobril 1 kamion s pogojem, da koristniki sami plačajo vožnjo in šoferja.

Na VII. seji je UO najprej poslušal poročilo komisije za cenike del, ki je ugotovila nekatera nesorazmerja pri uporabi dosedanjih cenikov.

Komisija je dobila napotke za bodoče delo. V oddelku pločevinaste embalaže naj cenike del uravnajo tako, da bo povprečen zaslužek na uro 96 din, v litografiji 117 din, v oljarni 117 din, v zaboju pa 100 din. V oddelku juh naj ukinejo soudeležbo pri prihranku na materialu, da to ne bi škodovalo kvaliteti proizvodnje. Zaboju so priznali 50 % od vrednosti prihranjenega lesa,

to je tistega lesa, ki je bil že zavržen, pa ga zaboju ponovno uporablja. Orodjarno je treba glede nagrajevanja ločiti od oddelka pločevinaste embalaže, da ne bi ta s svojimi večjimi prejemki in nadurami ter akordi črpala plačnega sklada tega oddelka.

S kreditom za nabavo opreme za oddelek proizvodov v prahu naj bo poravnani račun Slovenijales za nabavo pisalne mize in stola v znesku 34.150 din. Prav tako je bil odobren račun za nabavo 5 ženskih koles v skupni vrednosti 211.300 din. Ko je bilo govora o uporabi teh koles, je UO še določil, da koles, ki so last tovarne, ne smejo uporabljati za druge namene kakor izključno samo za službo. V popoldanskem času naj bodo kolesa iz obrata »Iris« shranjena pod stopniščem pri glavnem vhodu oziroma v mehanični ali mizarški delavnici. Kolesa iz obrata »Argo« pa v garaži. Ker se je ladja z atlantsko tuno zakasnila za 1 mesec, je zmanjkalo osnovne surovine, posebno še, ker je domač ribolov zelo slab. Redno delo kombinata ovira tudi okvara na Rižanskem vodovodu, zaradi katere je napajanje vodovodnega omrežja večkrat prekinjeno. Zaradi tega je UO odločil, naj v kombinatu začasno ustavijo delo v nekaterih oddelkih, in to predvsem v oddelku predelave rib in v tistih oddelkih, ki so kakorkoli vezani na to dejavnost. Delo v teh oddelkih bo počivalo od 26. junija do 4. julija. Vsem, ki ta čas ne bodo delali, bo to všteto v redni dopust, tisti pa, ki so redni dopust že izkoristili, naj pridejo na delo in bodo v skladišču gotovih izdelkov zabijali doze. Tudi delavci litografije naj gredo na dopust 28. junija. V tem času pa naj pospešijo

rekonstrukcijo oddelka za predelavo sveže ribe. Ker zaradi odpisov obstajajo nekatere nejasnosti glede stanja zalog in materiala na ribiških ladjah, v skladišču materiala so nejasnosti zaradi nomenklatur, je tu potrebno opraviti inventuro. Inventura naj bo opravljena tudi na kurji farmi, ki je prenehala z obratovanjem, ter v skladišču lesa in lesnih garnitur v obratu »Argo«, ker odhaja skladiščenik na dopust. Za vsak oddelek je bila imenovana inventurna komisija.

Zaradi pomanjkanja zdrave pitne vode obstaja nevarnost raznih obolenj, predvsem tifusa, zato je UO odločil, da se ves čas, dokler je vodovod pokvarjen, nudi brezplačno v naših menzah vsem članom kolektiva kislja voda in jabolčnik. Za izpiranje kanalov z morsko vodo v mestu je UO odobril uporabljati naši dve gasilski brizgalni in potrebno moštvo, ki naj opravlja to delo, dokler ne bo dovolj vode iz Rižanskega vodovoda.

Na VIII. seji je UO najprej obravnaval problematiko preskrbe z vodo. V zadnjem času večkrat zmanjka vode v omrežju Rižanskega vodovoda. Ker je ta pojav zelo pogost in ima za naš kombinat lahko hude posledice, bi bilo prav, da bi nekdo v kombinatu še posebej skrbel za to. Zlasti občutijo to v obratu »Iris«, ki je odvisen izključno od zunanjega vodovoda, medtem ko obrat »Argo« črpa vodo iz lastnega vodnjaka. Pred leti je imela bivša Ampelea tudi svoj vodnjak, ki je danes sicer zanemarljen, manjkajo pa tudi črpalke in napeljava do tovarne, vendar bi veljalo proučiti, ali se dá ta vodnjak obnoviti. Nekaj vode je tudi v skalovju za skladiščem gotovih izdelkov v obratu »Iris«, ni pa znano, kako močan je ta izvir in kakšne kvalitete je voda. Potreba narekuje imenovanje komisije za preskrbo z vodo, ki bi obenem skrbela za pravilno funkcioniranje celotnega omrežja za sladko in slano vodo, ter po potrebi samostojno odredila in ukrepala. V to komisijo je UO imenoval tovariše: Ivana Hajška, inž. Gabrijela Cotiča, Teodorja Čoka, Zorka Dežjota in Henrika Rudla. Ker prejemajo nekateri člani kolektiva na račun podjetja glasilo ZK »Komunist«, je UO odobril plačilo računa za to glasilo, obenem pa priporočil sindikalni podružnici, ki vodi skrb za izobraževanje članov kolektiva, naj ponovno pregleda, kdo ta list prejema in če glasilo svoj namen pri bralcih res tudi doseže.

Tovarišu Antonu Rožacu — pomožnemu špediterju v skladišču Kozina, je UO priznal dodatek za vožnjo po 2.000 din mesečno.

Ker je dosedanji vodja splošnega sektorja tovariš Miro Brecelj odšel v drugo službo, je imenoval UO za začasnega vršilca teh poslov tovariša Mira Banovca.

Vsi, ki preživljajo dopust v našem počitniškem domu v Lepeni, si želijo ogledati tudi zanimivosti v bližnji okolici in napraviti krajše izlete z avtomobilom, ki rabi za oskrbo doma. Upravni odbor se je strinjal s tem,

da se dopustnikom to omogoči, če sami plačajo vsaj toliko, kot stane gorivo za avtomobil. Zato je sprejel sklep, da dovoli take vožnje, če koristniki plačajo skupno po 40 din za prevoženi kilometer.

Tudi na IX. seji so najprej razpravljali o preskrbi z vodo. Ker je bilo določeno, naj bo uvedena skrajna štednja pri porabi sladke vode, bodo v vseh oddelkih, kjer potrebujejo večje količine vode, vstavili števce.

Zaradi večjih zalog ribje moke obstaja nevarnost, da bi se le-ta v poletni vročini začela kvariti. Zato je UO določil zanj nižjo ceno, da bi jo lažje prodali. S tem smo zmanjšali tudi odkupno ceno surovin za ribjo moko. Dalje je UO določil, da 21. julija ne bomo obratovali, da se bodo člani kolektiva lahko udeležili proslave, ki bo v Ljubljani v počastitev Dneva vstaje.

Na X. seji je upravni odbor temeljito obravnaval poslovanje menze. Zadnji čas je bilo ugotovljeno, da se je prehrana v menzi poslabšala, da je manjša izbira in tudi kvaliteta hrana ne ustreza. Komisija, ki je pregledala delovanje menze, je ugotovila vrsto pomanjkljivosti, ki so čisto subjektivnega značaja in ki bi se dale brez težav ali stroškov odpraviti. Nerazumljivo je tudi, zakaj so cene brezalkoholnim pijačam tako visoke, ko je vendar bilo naročeno, naj bodo te cene take, da krijejo le stroške lastne prodaje. Da s prehrano nekaj ni bilo v redu, je najbolj zgovoren dokaz zmanjšanje števila abonementov in ker za tako poslabšanje ni nobenega upravičljivega vzroka, je treba naši menzi in prehrani v njej vrniti sloves, ki sta ga uživali vse doslej. Komisija je dobila nalogo, naj ponovno prouči posamezne nedostatke v menzi in če bo potrebno, naj pripravi tudi predlog za izmenjavo celotnega osebja.

Predsednik komisije za cenike del tovariš Karel Cuder je poročal o delu komisije, ki je po sklepu upravnega odbora pripravila nove predloge za cenike del v oddelku pločevinaste embalaže, v oljarni in litografiji ter v oddelku predelave sadja in zelenjave. Te predloge je upravni odbor obravnaval in v celoti odobril. Upravni odbor je nato odobril še naslednje račune in izplačila:

Šoli za usposabljanje kadrov v Rovinju bomo plačali šolnino za našega vajenca v tej šoli, tovariša Antona Sinčiča. Šolnina znaša za leto 1960/61 35.000 din. Za naš laboratorij smo nabavili v trgovskem podjetju »Mavrica« kombiniran štedilnik, hladilnik in dva motorčka v skupni vrednosti 327.000 din. To nabavo je odobril delavski svet, upravni odbor pa je odredil plačilo računa. Šefu prodaje tovarišu Borisu Grebencu ter komercialnemu direktorju tovarišu Lojzetu Lesjaku je UO odobril reprezentančne stroške, ki sta jih imela ob obisku češke trgovske delegacije. Poravnali bomo tudi tri račune hotela »Zora« za nočitve nekaterih članov kolektiva, ki tam prenočujejo po sklepu uprave. Na de-

lovno mesto kurjača v kurilnici obrata »Argo« bomo sprejeli tovariša Konrada Jazbinška. To omenjamo zaradi tega, ker po naši praksi ne sprejememo v službo nikogar, ki je zapustil delo v kombinatu na lastno željo in kasneje zopet iskal zaposlitve. To pa smo storili zato, ker kurjača nujno potrebujemo, tovariš Jazbinšek pa je pripravljen priti nazaj.

V šolski odbor I. osnovne šole v Izoli je UO kot predstavnik našega kolektiva ponovno izvolil tovariša Andreja Stresa, ki je to dolžnost dobro opravljal že v dosedanem odboru. Podjetje »Istra-Benz« nas je zaprosilo, da bi jim dovolili skladiščenje butan plina v predoru na naši farmi in da bi jim dali eno sobo za pisarno, kjer bi ta butan prodajali na drobno. Upravni odbor je ugotovil, da bi takšen promet na farmi preveč motil red in je zato njihovo prošnjo zavrnil.

Zaradi velikega navala dijakov na kemični oddelek Tehniške srednje šole v Ljubljani je nastala potreba, da bi za koprsko področje organizirali paralelko te šole v Kopru. S tem v zvezi se je že oglasil v našem kombinatu predstojnik kemičnega oddelka in povedal, da bi bili ti stroški ca. 5.000.000 din na leto, brez opreme laboratorija ter nabave ostalih učil, brez katerih ta šola ne bi mogla delovati. Ker je naš kombinat največji predstavnik industrije, ki bi potrebovala takšne kadre, bi bil razumljivo tudi najbolj obremenjen s stroški za vzdrževanje take šole. Vprašanje je tudi, kam z absolventi čez 4 leta, ko bi jih ta šola dala vsako leto po 30—40. Člani UO so ta primer temeljito obravnavali in upoštevali vse pojave, ki bi bili v prid in proti takšni šoli v Kopru. Končno so soglasno odklonili ustanovitev kemičnega oddelka v Kopru. Nadalje je UO sprejel tudi sklep, da vsem delavcem, ki se ob nedeljah vozijo na delo z avtobusi, v celoti poravnamo nedeljsko voznino. Predložili bodo samo vozovnico, personalni oddelek pa bo ugotovil točnost podatkov in odredil izplačilo.

Iz počitniškega doma v Lepeni smo dobili sporočilo, kako se naši dopustniki tam počutijo. Vsi so zadovoljni in se pohvalijo z vsem, predlagajo pa, naj bi uvedli tudi popoldansko malico. UO je smatral predlog kot umešten in ga bo tudi uresničil.

Na XI. seji je UO obravnaval izredno slab ribolov v letošnjem letu v Jadranskem morju in tudi v Atlantiku. Čeprav smo v času, ki velja za ribolovno sezono, je pomanjkanje rib tolikšno, da nastaja vprašanje, ali bomo lahko delali s polno zmogljivostjo ali ne. Po pogodbah, ki jih imamo za dobavo rib, je te surovine zagotovljene dovolj, vendar sta muhastost letina in morda tudi mednarodni položaj kriva, da tuna z Atlantika ne prihaja tako, kot bi morala. Tudi paradižnik ne prihaja v takšnih količinah, kot bi moral v tem času. UO je temeljito razpravljal o vsem, končno pa odločil, da se glede ukrepov, ki bi bili potrebni v zvezi s pomanjkanjem surovin, da

proste roke glavnemu direktorju, ki naj po lastni presoji odreja delo in organizacijo proizvodnje, kakor bodo narekovale trenutne potrebe. Na tej seji je UO tudi odobril reprezentančne stroške, ki jih je imela tovarišica Roža Hribovšek ob obisku angleške trgovske delegacije.

Na XII. seji je poročal najprej komercialni direktor Lojze Lesjak o nabavi rib in povedal, da so na poti 3 ladje z atlantsko tuno in da prva, ki nosi 300 ton tune za nas, že plove proti koprskemu pristanišču. Druga ladja s tuno pride tudi v avgustu, tretja pa je predvidena proti koncu meseca septembra. Ker se je v zadnjem času izboljšal ulov tudi ob naši obali, naj ukinejo dopuste vsem, ki so v proizvodnji, dokler se dotek rib ne poleže.

Občinski odbor SZDL je začel akcijo za gradnjo otroškega igrišča, ki bo na prostoru sedanje vrtnarije med Cankarjevim drevoredom in ulico Ob starem zidovju. Pri urejanju in gradnji tega igrišča bomo sodelovali tudi mi, dobiti pa moramo predračun vseh stroškov in razdelilnik, koliko bodo prispevala tudi druga podjetja. Ker se je v zadnjem času število avtomobilov v privatni lasti članov kolektiva zelo povečalo, je UO sprejel sklep, da ta vozila ne smejo več parkirati v prostorih kombinata, to je v garaži, na cestiščih in dvoriščih. Tu se smejo zadrževati samo vozila, ki so last kombinata ali podjetij, ki so po opravkih v kombinatu. Šoferju Pinu Pobegi bomo poravnali stroške v smislu člena 111 TP za prevoz v službo z lastnim avtomobilom iz Salare pri Kopru do Izole.

Kot vajenca za strojno-ključavničarsko stroko bomo sprejeli Slavka Žbogarja.

Jožetu Repiču je bilo odobreno v breme ekonomske enote predelave sadja in zelenjave 6 dni izrednega dopusta za opravljanje strokovnega izpita.

Za zakusko, ki naj bo ob tehničnem prevzemu stanovanjskega bloka SB III, je UO odobril 10.000 din, ki bremenijo sklad UO.

Poravnati je treba račune Cankarjeve založbe za Vprašanja naših dni, hotela »Zora« za prenočišča in restavracije »Union« za kosila predstavnikov švicarskih podjetij.

V smislu sklepa DS je UO odobril izplačilo 97 nadur tovarišem, ki so delali pri sestavi »Pravilnika o delitvi osebnih dohodkov«.

Na predlog družbenopolitičnih organizacij je UO imenoval komisijo za sestavo predlogov za odlikovanja. Ta komisija bo stalna, njena naloga pa je, da vseskozi spremlja delo članov kolektiva ter na podlagi tega pripravi predloge za delovna odlikovanja, ki se podeljujejo vsako leto ob 1. maju in 29. novembru. V komisijo so imenovani: Andrej Stres, Štefan Kocjančič, Ivan Hrvatin, Miha Kolenc in Dušan Nardin. Njihovi namestniki pa so: Žarko Višnič, Marijan Božič, Zvezdan Bertok, Ivan Stipančič in Franc Lukežič. Ko-

misija si bo predsednika izbrala sama ter do 25. avgusta pripravila morebitne predloge za delovna odlikovanja ter jih dostavila občinski komisiji.

V Kopru bo organiziran seminar za sestavo pravilnikov o delitvi čistega dohodka in pravilnika o delitvi osebnih dohodkov. Stroški seminarja bodo znašali brez hrane in stanovanja 700 din dnevno na osebo. Na ta seminar bomo poslali tovariša Mira Martelanca in Emila Puglja. Stroške bomo krili iz sklada za izobraževanje kadrov.

Na XIII. seji je UO obravnaval prodajo naših izdelkov v inozemstvu in potrebe po tesnejšem stiku našega podjetja z inozemskimi kupci. Odločil je, da se bo šef prodaje tovariš Boris Grebenc udeležil jesenskega velesejma v Leipzigu in hkrati obiskal firmo Langen-Mayer v Münchenu ter Jugo-Trade na Dunaju. Komercialni direktor naj se udeleži tudi velesejmov v Celovcu in Gradcu ter zagotovi kombinatu potrebne barve in lake za našo litografijo. Vodja GRS pa naj potuje v Köln na mednarodni sejem živilske industrije.

Doslej so stroški za vzdrževanje osebnih avtomobilov in prevozi s temi avtomobili bremenili materialne stroške, sedaj pa je izšla uredba, ki pravi, da bodo v bodoče vsi ti stroški bremenili čisti dohodek oziroma osebne dohodke članov kolektiva. Upravni odbor je imenoval komisijo, ki naj pripravi pravilnik o uporabi osebnih avtomobilov glede na novo uredbo. V komisijo so imenovani: Miro Banovac, Marijan Zihertl, Tomaž Pavletič in Miro Martelanc.

UO je ponovno obravnaval gradnjo otroškega igrišča v Izoli ter odločil, da bomo na tem igrišču zgradili objekte v vrednosti 300 tisoč dinarjev. Ta sklep je bil sprejet na podlagi predračuna, ki smo ga dobili od občinskega odbora SZDL, in razdelilnika, iz katerega je razvidno, koliko bodo prispevala tudi druga podjetja.

Mariji Krajnc je UO odobril štipendijo za študij na Višji komercialni šoli v Mariboru.

Stanovanjska skupnost v Izoli, obrat za družbeno prehrano, se je obrnila na kombinat s prošnjo, naj ukinemo našo menzo, zato da bi menza pri stanovanjski skupnosti bolje uspevala. Svojo vlogo utemeljujejo s tem, da ima menza pri stanovanjski skupnosti dnevno 3.000 dinarjev izgube, in to v času, ko ima največ prometa. Pričakujejo, da bo ta izguba pozimi, ko bodo odpadli razni sezonski delavci, turisti in izletniki, še mnogo večja. Upravni odbor je pri obravnavanju te vloge ponovil svoje stališče, to je, če menza izdaja obroke tudi prehodnim gostom, potem morajo v njej veljati ekonomske cene. Da pa bodo te cene dostopne vsakomur, bi morala biti menza zasnovana na čim cenejši način, ne bi smela biti obremenjena z nepotrebnimi investicijami itd. UO je odločil, da se glede na posebne pogoje dela v našem kombinatu

naši menzi ne moremo odreči, kajti način dela v našem podjetju narekuje, da si hrano po količini in kvaliteti urejamo sproti za vsak dan posebej.

Za honoriranje pevovodje našega pevskega zbora bomo nakazali še preostala sredstva, ker je od prvotno nakazanih banka odtegnila prispevke.

V prostoru, ki je rabil »Mehanotehniki« za vratarnico, dokler je bila »Mehanotehnika« še v naših prostorih, si bo tovariš Ivan Lukič lahko uredil stanovanje.

Trgovinska zbornica za LRS v Ljubljani organizira študij za živilsko-predelovalno smer na agronomskem oddelku FAGV v Ljubljani. Vabijo nas, naj bi sodelovali pri financiranju tega študija, in sicer z deležem 1 milijon 750 tisoč dinarjev. Ker vsaj letos ne nameravamo kogarkoli pošiljati na ta študij, teh seminarjev tudi ne bomo financirali.

Za prevoz članov kolektiva na Zagrebški velesejem je UO odobril eno avtobusno vožnjo na tej relaciji. Sindikalna podružnica pa naj organizira in vodi ta obisk.

Ker se je v naših skladiščih nakopičilo toliko sardonov, da je zavzeta vsa razpoložljiva embalaža in sardonov ne moremo več soliti, je bilo treba ribolovna podjetja, ki nam dobavljajo ribe, opozoriti, da do preklica ne moremo več odkupovati sardonov. Na zalogi imamo tudi večjo količino sardonov v olju in sardinic, za katere je bil doslej najboljši kupec Belgijski Kongo, kamor pa je izvoz ustavljen zaradi tamkajšnjih razmer. Zato je bil tovariš Rajko Makovec določen, da odpotuje v Egipt in tam plasira te naše proizvode.

Na XIV. seji je UO pred prehodom na dnevni red obravnaval sklepe prejšnje seje, pred tem pa ugotovil, da spada odločanje o štipendiranju v tisto EE, kateri bo koristil štipendirani član kolektiva. Ker gre v tem primeru za štipendiranje socialnega delavca, bi moral sklep o štipendiranju izdati DS EE splošni sektor. Ta DS pa ugotavlja, da za zdaj ni potrebe za tako štipendiranje. S tem v zvezi je bil razveljavljen sklep, ki ga je sprejel UO na prejšnji seji.

UO je nato obširno obravnaval lov v septembrskem mraku, ki je bil za naše razmere in zmogljivosti preobil, zlasti še, ker so tokrat lovili sardelo neke posebne vrste, ki je bila sicer debelejša in bolj mastna, zato pa mnogo manj odporna in zelo hitro pokvarljiva. Za količine, ki jih nismo mogli predelati, bo UO predlagal DS, naj jih odpiše. Ta ogromni naval rib v septembrskem mraku, ki v zadnjih desetletjih nima primere, pa je opozoril na nekatere stvari, ki jih bo treba v bodoče upoštevati. Tako smo doslej brez skrbi sklepali pogodbe z ribolovnimi podjetji, da bomo odkupili vse količine ujetih rib, saj se doslej še ni zgodilo, da bi bilo rib preveč. Tokrat pa so v enem dnevu naložili kar 22 vagonov rib. Naše pogodbe z ribolovnimi podjetji bodo zaradi tega morale vsebovati

tudi določilo, koliko rib največ bomo prevzeli v enem dnevu. V dneh velikega ulova je bilo odrejeno tudi nedeljsko delo, da bi rešili čimveč surovin. Ob tej priložnosti pa so mnogi delavci pokazali zelo nizko delovno zavest, ker v nedeljo niso prišli na delo. Nedeljsko delo je z zakonom o delovnih razmerjih odobreno, kadar gre za ohranitev materiala. Zato so vsi, ki to nedeljo niso prišli na delo, storili disciplinski prekršek in bo proti njim uveden kazenski postopek. Zaradi velikega navala rib so skušali v tistih dneh v oddelku ribe obrata »Argo« poenostaviti postopek in proizvodni proces, s čimer pa so povzročili le škodo, ki jo bo morala kriti ta ekonomska enota.

Obravnavali so tudi vloge kandidatov za razpisano mesto vodje splošnega sektorja. Ker pa nihče izmed prijavitelcev ne izpolnjuje vseh pogojev, ki so predpisani za to delovno mesto, je UO odločil, da bomo počakali, dokler ne najdemo ustreznega kandidata. Dotlej pa naj opravlja te posle tovariš Avgust Brezavšček.

Obravnavanih je bilo še več prošenj za denarno pomoč, darila, štipendije itd., ki pa jih je upravni odbor zavrnil.

Daljša se je UO zadržal pri obravnavanju izdajanja hrane v naši menzi. Dogaja se, da nekateri člani kolektiva, ki po vrstnem redu spadajo v drugo izmeno, pridejo za malico v menzo že s prvo izmeno in tam presejajo čas obeh malic. Ker zaradi tega nastaja nepotrebna gneča, je UO naročil menzi, naj ne izdaja malic ljudem, ki niso iz tiste izmene ter da 5 minut pred potekom polurnega odmora izprazni menzo. Da bo to potekalo v redu, bodo morali vodje oddelkov skrbeti, da bodo šli njihovi ljudje na malico takrat, kadar je njihov čas in da se bodo takoj po končani malici vrnili na delo. Po dosedanjih ugotovitvah je moč sklepati, da so prav vodje oddelkov krivci za nepotrebno gnečo v menzi, ker se niso ravnali po zanje določenem redu.

Ker je naš arhiv že precej natrpan z raznolikim materialom še iz bivših podjetij in tudi že iz kombinata, je UO imenoval tričlansko komisijo, in sicer Marijana Starca, Ada Markoviča in Leopolda Rutarja, ki bodo ta arhiv pregledali in določili, kaj bomo hranili in kaj naj bi uničili.

V šolski odbor Pomorske srednje šole in Ribiške šole v Piranu smo imenovali za predstavnika kombinata tovariša Vilija Možeta, v UO Delavske univerze v Izoli pa referenta za izobraževanje tovarišico Vero Poropat.

Ivanu Kebru, ki bo letošnjo zimo ogreval prostore v naši komerciali, je UO določil za to delo 10.000 dinarjev na mesec.

S sklepom DS je naš kombinat prevzel izolski nogometni klub, ki se odslej imenuje NK DELAMARIS. Klubu so bila odobrena tudi sredstva, potrebna za njegov nadaljnji obstoj. UO je ugotovil, da nekatere stvari za klub naročajo z naročilnicami kombinata, jih

pri nas evidentirajo, šele nato pa jih izročijo klubu. Ker takšno poslovanje vnaša zmedo, je UO odločil, da smejo rekvizite in vse drugo za klub nabavljati izključno brez posredovanja kombinata.

Zaradi prevzema naprav za izdelavo proizvodov v prahu, ki nam jih je izdelala švicarska firma Ateliers de Constructions v Švici, bodo odpotovali v Švico inž. Gabrijel Cotič, inž. Beno Saksida in šef uvoznega oddelka Continental export v Ljubljani tovariš Vladimir Zalokar.

Na XV. seji je komercialni direktor Lojze Lesjak obrazložil prodajo na domačem in tujem trgu. Pri tem je za domači trg poudaril, da druga podjetja, ki proizvajajo juho, nudijo kupcem nekatere ugodnosti, predvsem dostavo pošiljk detajlistom. Ker imamo pri tem artiklu zelo hudo konkurenco, bi bilo prav, če bi tudi glede tega šli v korak s konkurenčnimi podjetji. Znano je, da so se ljubljanska Javna skladišča, v katerih smo tudi mi imeli svoje skladišče, preselila iz Titove ceste v Jarše ter se s tem zelo oddaljila od detajlistov, ki jih je največ v centru mesta. Zato bo dostava iz skladišča do trgovine še bolj važna, kar moramo tudi mi upoštevati. Podobni primeri so še v Zagrebu, Beogradu in Splitu, kjer v vse večjem obsegu dostavljajo blago neposredno detajlistom. Zato bomo morali nabaviti 4 manjše kamione in jih dati na razpolago skladiščem v teh krajih. Ta predlog bo obravnaval še DS kombinata.

Da bi povečali prodajo naših proizvodov, je upravni odbor sklenil, da gre šef prodaje tovariš Boris Grebenc za 2 leti v Nemčijo in tam reorganizira in poveča prodajo naših proizvodov. Predhodno pa bo moral ta predlog obravnavati še DS.

V nadaljevanju seje so obravnavali štipendiranje našega bodočega kadra. UO je v zvezi s tem sklenil, da se namesto dosedanjega štipendiranja uvede brezobrestno kreditiranje. Dijak ali študent bi v tem primeru med šolanjem prejemal od podjetja določen znesek, za katerega bi se moral obvezati, da ga bo v obrokih in brezobrestno vračal podjetju po končanem šolanju, ko se bo zaposlil v podjetju. To brezobrestno kreditiranje velja samo za bodoče štipendiste, ne pa za tiste, ki štipendije že prejemajo in imamo z njimi sklenjene pogodbe.

V bodoče bo vsaka EE morala sama predvideti, kakšen kader bo potrebovala, kakšnega ne more dobiti brez štipendiranja in število tega kadra. Morala pa bo zagotoviti sredstva za izobraževanje oziroma štipendiranje teh kadrov.

Sedaj vzdržuje kombinat 40 štipendistov in vajencev; od teh so na tehniški fakulteti, kemični oddelek, 3 štipendisti, na agronomski fakulteti 1, na komercialni visoki šoli v Mariboru 3, na ekonomski srednji šoli v Kopru 12, na tehniški srednji šoli (oddelek kemije) 1, na TŠŠ (strojni oddelek) v Kopru 1,

SPŠ 1. Od vajencev pa imamo 4 ključavničarje, 1 električarja, 2 grafičarja ter 12 ribičev.

Gradbeno podjetje »Gradbenik« v Izoli nas je obvestilo, da ne more prevzeti od nas bivše Lesne galanterije, o čemer je že sklenjena pogodba, ker nima sredstev za kritje obvez, ki jih je s tem prevzelo, in prosi, da bi to pogodbo razveljavili. UO je sklenil, da bi bivšo Lesno galanterijo ponudili Stanovaljski zadrugi, če bi bila pripravljena plačati zanjo 1 milijon dinarjev. Če tega ne zmore, bomo skušali najti drug način, ki bi nam omogočil dati omenjeno zgradbo zadrugi. Zgradbo bivše Lesne galanterije bo pregledala naša tričlanska komisija in ugotovila, če je material res toliko vreden.

Obravnavana je bila vloga ObLO Izola, naj bi uredili v našem bloku SB III lokal za prodajo sadja, zelenjave in kruha. Trgovino bi prevzela Kmetijska zadruga in pekarna v Izoli. Podan je bil predlog, da bi bilo bolje, če bi v tem prostoru uredili otroški vrtec. Ker pa nam ObLO tega ne dovoli zaradi neposredne bližine prometne ceste, bi bilo za nas ugodnejše, da te prostore odstopimo v surovem stanju tistemu, ki bi jih bil pripravljen

urediti in uporabljati. V te lokale je kombinat vložil že 5 milijonov dinarjev, za njihovo popolno ureditev pa bi bilo potrebno vložiti še 6 milijonov dinarjev. Zato je UO sklenil, da v stanovanjskem bloku SB III ne bomo urejali lokala za prodajo sadja, zelenjave in kruha, da pa lahko odstopimo lokale v te namene, ne da bi terjali odškodnino za vložena sredstva.

UO je razpravljal o prošnji oziroma pritožbi tovariša Marijana Ziherla, v kateri je imenovani prosil, da mu izplačamo poldrugo točko za januar in polovico točke za februar kot pozitivno razliko za ta čas. Ker pa je delal v tem času na tem delovnem mestu še prejšnji šef nabave tovariš Miler, ki je prejel te točke, je UO sklenil, da tovarišu Marijanu Ziherlu zaprosene poldruge točke iz pozitivnih razlik ni moč izplačati.

Kot prispevek za javne lokale na cestah 1. in 2. reda v okraju Koper bomo nakazali 100.000 dinarjev.

Nadalje je UO odobril račun doma Titove mladine za oskrbnino našega vajenca Petra Kobala v mesecu septembru v skupnem znesku 10.603 dinarjev.

Brez menze si ne moremo več misliti našega kombinata

A. BREZAVŠČEK

Delavski svet je sklenil

Na 22. seji je DS obravnaval in končno tudi sprejel začasni pravilnik o pristojnostih in poslovanju organov samoupravljanja v pogojih delovanja DS v ekonomskih enotah. Da bodo s tem seznanjeni vsi člani kolektiva, objavljamo v tej številki ta začasni pravilnik v celoti.

Ker bodo stroški za vzdrževanje šol ter drugih oblik izobraževanja strokovnih kadrov v letošnjem letu kriti s poslovnimi stroški, in sicer v znesku do 1 odstotka izplačanih osebnih dohodkov delavcev, je treba določiti višino tega odstotka. Iz tega sledi, da našega sklada za kadre ne bomo več zbirali v prejšnji obliki in bo obstajal le še dotlej, dokler ne bodo vsa sredstva, ki so bila zbrana v tem skladu, izčrpana. Po daljši razpravi je DS sprejel tale sklep:

Za finansiranje šol in vzgojo strokovnih kadrov ter ostalo izobraževanje je za leto 1961 določen 1 odstotek od bruto izplačanih osebnih dohodkov brez prispevka za stanovanjsko izgradnjo in dopolnilnega prispevka za socialno zavarovanje.

Z ustvarjenimi sredstvi, ki bodo zbrana na gornji način, razpolagajo s $\frac{1}{2}$ (eno polovico) ekonomske enote, z drugo polovico pa centralni DS, kot to določa začasni pravilnik o pristojnostih in poslovanju organov samoupravljanja.

Prometnim gospodarskim organizacijam bomo plačali kot nadomestilo za popuste na vožnji (za dopuste) en odstotek od bruto izplačanih osebnih dohodkov brez prispevkov za stanovanjsko izgradnjo ter dopolnilnega prispevka za socialno zavarovanje. Ker stroške propagande in reprezentance lahko prištevamo med poslovne stroške le takrat in v tisti vsoti, ki jo določi DS, je bila določena tudi ta kvota. Za stroške reklame in propagande za l. 1961 je DS določil 35.000.000 din. Za reprezentanco pa tehnični upravi 40.000 din, prodajni službi 800.000 din, nabavni službi 130.000 din, glavni direkciji 300.000 din, splošni upravi 150.000 din in gospodarsko-računskemu sektorju 50.000 din.

Kot podpisnika pogodbe za prenos dolgoročnega posojila od podjetja »Ribič« Piran v likvidaciji na kombinat »Delamaris« v znesku 64.773.801 din je DS imenoval glavnega direktorja Franca Kara in šefa računovodstva Slavka Ciana. Na tej seji je bil sprejet sklep za odplačilo anuitet za kredit in za začetni sklad obratnih sredstev, ki zapade 1. julija 1961, v znesku 9.967.805 din ter odplačilo, ki zapade tudi 1. julija 1961, v znesku 10 milijonov 17 tisoč 664 dinarjev. Izplačati je treba tudi anuitete za kredit za sredstva iz posebnega kredita za stalna obratna sredstva, in sicer odplačilo, ki zapade 1. julija 1961, v znesku 1.799.185 din. ter odplačilo, ki zapade

1. januarja 1962, v znesku 1.808.181 din. Torej skupaj 23.592.815 din.

Opravljenе so bile še nekatere korekture v sistemu nagrajevanja, potem pa je DS odobril izplačilo 38.591 din v korist računa bивše lesne galanterije v likvidaciji za prevzeto pisarniško opremo.

Mehaničnim delavnicam je DS odobril 200 nadur za popravilo parovodov.

Hišni svet našega stanovanjskega bloka SB II se je obrnil na DS, da mu dovoli uporabiti tisti del najemnine, ki gre investitorju, za nabavo lončenih peči v tem bloku. V njem je namreč 11 stanovanj, ki so vsa brez peči, stanovalci pa imajo otroke, ki bi v zimskem času prezebali, če jim ne omogočimo nabaviti in postaviti primernih peči. DS je to upošteval in njihovi prošnji ugodil.

Mladinski komite kombinata »Delamaris« je zaprosil DS, naj odobri šestim mladincem polno plačo za tista dva meseca, ko bodo ti delali na cesti »Bratstva in enotnosti«. Člani DS so takšnemu stališču mladine ugovarjali, češ da se za njo skriva neaktivnost mladinske organizacije. DS meni, da je delo mladine na avtomobilski cesti povsem politična akcija, za katero se prostovoljno javljajo mladinci z vseh področij dejavnosti. Plačevanje mladincev, kadar so v delovni brigadi, bi pomenilo spremeniti namen, ki ga ima organizacija delovne akcije. V prejšnjih letih smo udeležencem dvomesečne delovne akcije ob njihovi vrnitvi dali nagrado v znesku enomesečne plače zaradi tega, da so le-ti imeli prvi mesec na delu sredstva za preživljanje. Tudi letošnjim brigadirjem bomo dali nagrado v znesku enomesečne plače, mladinski komite pa naj s primernim tolmačenjem zbere prostovoljce.

Na kombinat se obračajo razna društva, organizacije in klubi, ki prirejajo različne zabave s srečolovom, naj jim pošljemo kakšne dobitke. Ker je teh prosilcev izredno veliko iz našega okraja in tudi iz ostalih republik, je tem prošnjam nemogoče ustreči. Zato je DS sklenil, naj nekaterim prosilcem iz naše občine odobrimo nabavo naših proizvodov po ceni, ki velja za trgovino.

Delavski svet EE dvoriščnih delavcev v obratu »Iris« je na svoji seji obravnaval delo te enote ter ugotovil, da nekateri oddelki sami opravljajo tista dela, ki bi jih morali opravljati dvoriščni delavci. Odvzemajo jim zlasti tista dela in tiste storitve, ki so lažja ali dajo boljši zaslužek. Tako na primer skladišče gotovih izdelkov v obratu »Iris« prevzema tudi nakladanje kamionov za ekspedicijo lesa; ker pa vsega dela ne morejo vedno opraviiti pravočasno, morajo kamioni večkrat čakati, da pridejo na vrsto. V strojnem oddelku pa razkladajo pločevino samo,

kadar je pakirana v manjših tovorih. Ker se EE čutijo osamljene glede odrejanja dela in ne povsem samostojne, pride to večkrat navkriž z interesi EE dvoriščnih delavcev. Zato bo v bodoče to odredila uprava. Dvoriščni delavci tudi vprašujejo, kaj naj delajo takrat, kadar je slabo vreme in zunaj ni moč delati. Prav tako vprašujejo, kaj naj ukrenejo s tistimi delavci, ki zaradi starosti in izčrpanosti niso več za težaško delo. DS je odločil, naj težaki v slabem vremenu popravljajo zaboje po normi, ki velja za ostale v zabojarini, glede fizično manj sposobnih, starih in izčrpanih delavcev pa se je treba pogovoriti s socialno komisijo pri CDS.

Na 23. seji je DS najprej dopolnil sklep prejšnje seje, ko je razpravljal in odločal o dnevnicah. K tem dnevnicam, ki veljajo samo za mesec julij, je dodal to, da se k prenočiščem doda še 500 dinarjev. To dopolnilo je umestno zaradi tega, ker če nekdo prebije na službenem potovanju nad 12 ur, mu pripada cela dnevnicina in se po 12 urah vrne domov, kjer lahko večerja in zajtrkuje, ne da bi to posebej plačal. Če pa prenočuje zunaj, je prisiljen tam tudi večerjati in zajtrkovati, kar je vselej dražje kakor doma.

V nadaljevanju seje je pravni referent tovariš Miro Banovac obrazložil uredbo o novih dnevnicah, novih dodatkih za terensko delo ter ločeno življenje. Nova dnevnicina predvideva za vodilne delavce ter delavce na delovnih mestih, za katere se zahteva visoka ali višja strokovna izobrazba, če imajo skupno več kot 12 let službe, dnevnicino po 2.000 din. Ta 12-letna zaposlitev je potrebna le za delavce na delovnih mestih, za katere je potrebna visoka ali višja strokovna izobrazba, medtem ko za vodilne delavce ta pogoj ne velja, ker jim pripada ta dnevnicina v vsakem primeru. Po 1.700 din pa znaša dnevnicina za vse ostale delavce. Za vajence je po tej uredbi odredjena dnevnicina 1.100 din. V teh dnevnicah so vsebovani vsi stroški, ki jih ima delavec na potovanju, torej tudi prenočišče. Člani DS so ugotavljali, da je ta dnevnicina odločno prenizka, da bi se mogel z njo ves dan prehraniti in plačati prenočišče, saj je znano, da včasih samo prenočišče stane več kot 2.000 din. Ker brez povečanja dnevnicine ali dodatka za prenočišče ne bi mogel nihče shajati na službenem potovanju samo z dnevnicino, ki je zgoraj navedena in odobrena z Uradnim listom, je DS te stvari malce spremenil in določil, da se za I. kategorijo odobrijo dnevnicine 1.800 din brez prenočišča, prenočišče pa se plača posebej proti predložitvi računa ter se to prizna v znesku do 2.500 din. Za drugo kategorijo pa je določil dnevnicino 1.500 din ter do 1.800 din za prenočišče, za katero mora tudi biti predložen račun. Vajencem se prizna predlagana dnevnicina v celoti, to je 1.100 din ter za prenočišče do 1.800 din. S to rešitvijo je skušal DS ublažiti tisto razliko v stroških, ki nastane pri polni dnevnicini,

če se nekdo vrne po 12 urah domov, ali pa prenočuje zunaj.

Izšla je tudi nova uredba o terenskih dodatkih. Mi sicer nimamo veliko primerov, kjer ti dodatki pridejo v poštev, razen počitniškega doma v Lepeni. Sedanji terenski dodatki so nekoliko večji od prejšnjih in kot dnevnicine bremenijo sklad materialnih stroškov. Zato je DS sprejel nove tarife, ki znašajo dnevno:

1. za vodje terenskih enot 1.020
2. za delavce, razporejene na delovna mesta, za katera se zahteva strokovna izobrazba visokokvalificiranega delavca ali višja izobrazba uslužbenca 780
3. za delavce, razporejene na delovna mesta, za katera se zahteva strokovna izobrazba kvalificiranega delavca oziroma srednja strokovna izobrazba uslužbenca 540
4. za delavce, razporejene na delovna mesta, za katera se zahteva strokovna izobrazba polkvalificiranega delavca oziroma nižja strokovna izobrazba uslužbenca, in za vajence 180
5. za nekvalificirane delavce 130

V teh zneskih je vsebovan tudi proračunski prispevek, ki se mora odtegovati ob izplačilu dodatkov. Terenske dodatke je treba zmanjšati za 10 odstotkov, če je na terenu organizirana nastanitev ali prehrana. Za 20 odstotkov pa so ti dodatki manjši, če sta na terenu organizirani nastanitev in prehrana. Dodatek za ločeno življenje bomo obdržali še naprej tako, kot smo ga imeli po našem tarifnem pravilniku doslej, to je, da pripada tistim, ki delajo na delovnem mestu, za katerega se zahteva visoka ali višja strokovna izobrazba uslužbenca oziroma strokovna izobrazba visokokvalificiranega delavca, bruto 10.000 din na mesec. Do nadomestila v bruto znesku 7.000 din pa ima pravico tisti, ki dela na delovnem mestu, za katerega se zahteva srednja strokovna izobrazba uslužbenca oziroma strokovna izobrazba kvalificiranega delavca.

Naš delavski svet je že v lanskem letu odobril za ureditev in opremo zobne ambulante 2.900.000 din. Od tega sklepa pa do izvršitve vseh del v ambulanti in nabave celotne opreme pa so se stvari tako podražile, da so bila odobrena sredstva prekoračena za 971.000 din. Vsem članom DS je znano, da je ureditev zobne ambulante solidno izvedena ter da so bila ta sredstva zelo koristno vložena, posebno pohvalno pa so se izjavili o storitvah te ambulante. Sprejet je bil sklep, da se odobri tudi teh 971.000 din.

Že v mesecu marcu je DS odločil, da bomo prodali prevozniki ladji »Vojko« in »Ribič«. Sedaj pa je bila vložena na DS vloga, naj se za montiranje motorja na ladji »Vojko« odobri 300 nadur. DS je to vlogo zavrnil ter zahteval obrazložitev, zakaj ni bil izveden sklep o prodaji teh ladij.

V enoletno politično šolo odhaja šef kadrovske službe tovariš Marijan Mlekuž. DS mu je za ves čas šolanja odobril štipendijo v znesku dosedanje plače ter dodatek za ločeno življenje po pravilniku o razdeljevanju osebnih dohodkov.

Kemijskemu tehniku tovarišu Maksimiljanu Stoparju je DS dodelil garsonjero v SB III.

Obravnavane so bile nekatere vloge, ki so jih dostavili CDS delavski sveti ekonomskih enot. Oddelek predjedi je namreč na svoji seji obravnaval prevzemanje in plačevanje tiste delovne sile, ki jo ta oddelek dobi iz drugih oddelkov in ima v prejšnjem oddelku večjo plačo. Ceniki del za predjedi pa ne prenesejo večjih plač, kot so v tem oddelku, zato ta oddelek takšne delovne sile ne more plačevati v skladu s pravili in zakonom, ki pravi, da ob taki premestitvi obdrži delavec 30 dni prejšnjo večjo plačo. Ker ta pojav velja pri vseh premestitvah v kombinatu, je treba najti rešitev, ki bo lahko veljala za vse podobne primere. Ceniki del so v vseh oddelkih postavljeni na osnovi porabljenega časa, torej norme, vsakdo pa, ki začne delati na novo, ima pravico delati določen čas za urno plačo. Torej tudi to plačevanje ni v skladu z interesi oddelka, ki si prizadeva

doseči čim nižje proizvodne stroške. Ta primer je DS odstopil v proučitev tarifni komisiji, ki naj do prihodnje seje pripravi predlog.

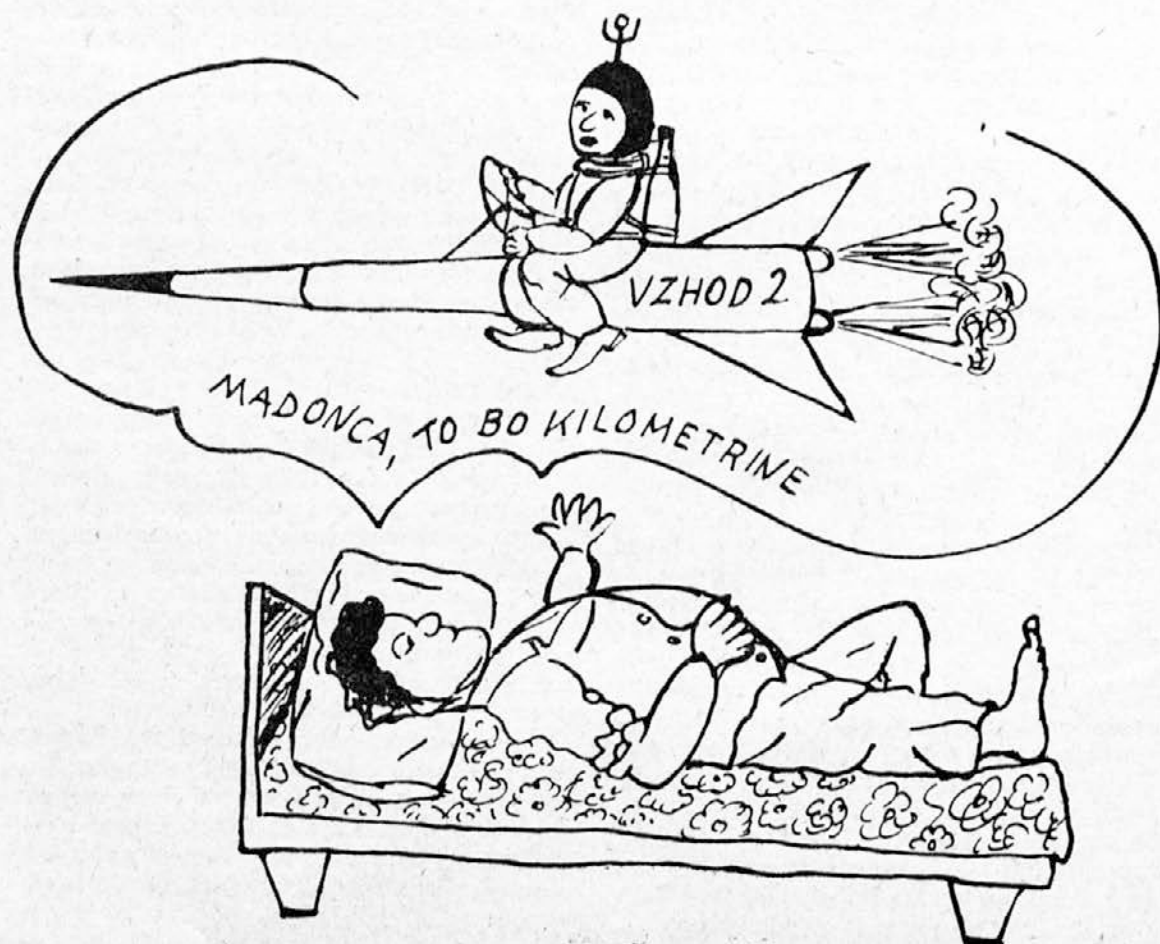
Obravnavane so bile še vloge DS ekonomske enote iz predelave ribe in oljarne. Ker obe enoti obravnavata stvari, ki jih bo moral rešiti gospodarsko-računski sektor, jih je CDS njemu tudi odstopil.

Naša zobna ambulanta, ki je začela s svojim delom v začetku letošnjega leta, je bila dokončno opremljena z vsem potrebnim inventarjem in orodjem šele za 1. maj. Do tega časa pa je opravljala izključno kurativno delo brez tehnike, kar pa ni moglo kriti stroškov poslovanja in je ambulanta imela v prvih 4 mesecih 274.163 din poslovne izgube. Ker je ambulanta v tem času delala v res nemogočih okoliščinah in ker poslovanje od 1. maja dalje kaže, da bo ambulanta sama krila svoje stroške, je DS odobril kritje tega primanjkljaja.

Na 24. seji je CDS obravnaval in reševal samo stanovanjske zadeve. Razveljavil je pogodbo o dodelitvi in zamenjavi stanovanja tovarišici Dragici Leksič.

Sobo, ki jo bo izpraznila Breda Vončina, bo dobila družina Baloh. Venceslavu Lavrenčiču je bila odložena takojšnja vselitev v blok pod pogojem, da med člani kolektiva najde

ŠOFERJEVE SANJE

za blok interesenta, katerega sedanje stanovanje je primerno za Lavrenčiča.

Sobo, ki jo je izpraznil Matko Ogrizek, je ObLO dodelil Katarinčiču.

Na 25. seji je bila obravnavana in potrjena polletna bilanca. Vodja GRS tovariš Grahek je poročal o rezultatih posameznih EE v tem času. Povedal je, da so pozitiven obračun dosegli: EE pločevinasta embalaža, litografija, sušilnica, zabojarna in paradižnik. Negativni obračun pa so dosegli: EE predelava ribe »IRIS«, antipasta »ARGO« in juhe. Pri pregledu obračunov je bilo ugotovljeno, da v obračunu niso bili upoštevani vsi elementi, zlasti so tu neskladja med proizvodnimi in planskimi kalkulacijami. Tudi niso bile upoštevane vse obremenitve ali odobritve, zaradi česar bi lahko nastale razlike pri končnih obračunih.

CDS je odločil, naj vsem EE izplačajo 60 odstotkov kot akontacijo, računovodstvo pa naj do 25. septembra napravi točen obračun in izplača morebitne razlike.

Da bi vskladili obračun na enoto proizvoda, je bilo treba sklep UO z dne 20. junija 1961 spremeniti toliko, da sprejeti ceniki veljajo za nazaj za vse tiste EE, ki so prejemale akontacijo. To sta: oddelek paradižnika in oljarna. Oddelek pločevinaste embalaže ima pravico do ponovnega obračuna za prvo polletje, litografija pa dobi izplačan v mesecu maju zadržani del. Tako prejme EE pločevinasta embalaža 224.905 din, oddelek paradižnika 273.932 din, oljarna 75.955 din in litografija 174.518 din.

Odobreno je bilo 6 milijonov din za nabavo nerjaveče pločevine in za izdelavo bujotov.

Glavnega direktorja bo v času dopusta nadomeščal komercialni direktor.

Ker je izolski nogometni klub zašel v težave in mu preti razpust, so se člani kolektiva — ljubitelji tega športa — obrnili na CDS s prošnjo, naj bi kombinat prevzel ta klub. V razpravi so člani podpirali ta predlog s primerom pevskega zbora, ki se pod okriljem kombinata lepo razvija. Imeli pa so tudi pomisleke, da stroški za vzdrževanje takega kluba mnogo presegajo koristi in razvedrilo, ki ga takšen klub lahko nudi. Slišati je bilo tudi glasove, da si to bolj zasluži veslaški klub, ki je imel doslej že več lepih uspehov in ki že nosi ime »ARGO«. Sprejet je bil sklep, da se v kombinatu ustanovi nogometni klub »DELAMARIS«, prevzeli bomo pa tudi veslaški klub »ARGO«. Oddelek juh je za popravilo vozičkov porabil 120 nadur. Za te nadure bi moral imeti predhodno odobritev CDS. Ker pa je zaprosil za odobritev šele potem, ko so bile nadure že opravljene, je CDS odločil, da te nadure bremenijo oddelek juh.

Na 26. seji se je CDS najprej seznanil s poročilom o končnem obračunu za leto 1960, ki ga je podal vodja GRS. Naši potniki so v letošnjem letu prejeli le akontacijo na provizijo, ki se v začetku leta ni dala točno določiti zaradi menjavanja področij, na katerih ti delajo, in pa zaradi znatno povečanega plana prodaje. Sedaj pa je bil predlog za provizijo potnikom odobren v celoti, nakar jim je bila tudi izplačana.

Ker je ob sestavljanju tabele za točkovanje delovnih mest na osnovi realizacije pomotoma izpadlo mesto vodje zapiralnih strojev, je CDS to popravil in mu določil 2,5 točke od 1. januarja 1961 dalje.

Da bomo lahko začeli predelavati suhe slive, bomo nabavili dva bobna za pranje in luksiranje suhih sliv v vrednosti 450.000 din.

Začasni pravilnik o pristojnostih in poslovanju organov delavskega samoupravljanja

Delavski svet kombinata konzervne industrije »DELAMARIS« v Izoli je na predlog komisije za decentralizacijo delavskega samoupravljanja sprejel na svoji seji dne 8. julija 1961 naslednji

ZAČASNI PRAVILNIK

o pristojnostih in poslovanju organov delavskega samoupravljanja kombinata konzervne industrije »DELAMARIS«

1. člen

Kombinat konzervne industrije »DELAMARIS« (v nadaljnjem besedilu: podjetje) ima naslednje organe delavskega samoupravljanja:

1. delavski svet podjetja,
2. upravni odbor podjetja,
3. delavske svete ekonomskih enot.

1. Delavski svet podjetja

2. člen

Delavski svet podjetja je zlasti pristojen, da:

1. sprejema in spreminja pravila podjetja,
2. sprejema in spreminja pravilnik o razdelitvi čistega dohodka, pravilnik o razdeljevanju osebnih dohodkov podjetja, pravilnik o delovnih razmerjih, pravilnik o uporabljanju osebnih avtomobilov in drugih prevoznih sredstev podjetja ter ostale pravilnike, ki se nanašajo na podjetje kot celoto,

3. sprejema perspektivne in letne plane podjetja,
4. voli, razrešuje in odstavlja upravni odbor podjetja in njegove posamezne člane ter določa njih število,
5. odloča o ustanavljanju novih podjetij, o spojitvi z drugimi podjetji, o razdružitvi podjetja, o ustanavljanju organizacijskih enot podjetja in tudi o njihovi osamosvojitvi,
6. odloča o članstvu podjetja v gospodarskih in strokovnih združenjih,
7. odloča o oblikovanju in uporabljanju skladov ter poslovnih sredstev podjetja,
8. sprejema načelne sklepe o organizaciji in upravljanju podjetja, o izpolnjevanju planov in posameznih nalog podjetja ter o politiki cen v tuzemstvu,
9. proučuje in odloča o poročilih in predlogih upravnega odbora podjetja ter predlogih delavskih svetov ekonomskih enot,
10. odloča o investicijah, gospodarjenju z osnovnimi sredstvi ter o investicijskih in drugih posojilih, ki so podjetju potrebna,
11. odobrava zaključne in periodične obračune,
12. določa kalkulacijske stopnje za investicijsko vzdrževanje osnovnih sredstev,
13. odloča o izvajanju referendumov glede posameznih vprašanj, ki se nanašajo na podjetje kot celoto,
14. po svoji disciplinski komisiji odloča o vseh prekrških vodij ekonomskih enot,
15. odloča o pritožbenih in načelnih zadevah s področja delovnih razmerij,
16. po komisiji za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij ter premeščanje delovne sile odloča o sprejemanju in odpustu delavcev ter o stalnih premestitvah iz ene ekonomske enote v drugo. Komisijo sestavlja 5 članov, imenovanih od delavskega sveta podjetja, in po dva člana ekonomske enote, katere personalno vprašanje je predmet razprave.
17. odloča o načinu in znesku povračila škode ekonomske enote, kadar ni moč ugotoviti posameznih povzročiteljev,
18. po svoji arbitražni komisiji odloča o strokovno-poslovnih sporih med ekonomskimi enotami,
19. opravlja vse druge posle, ki po veljavnih predpisih sodijo v njegovo pristojnost.

3. člen

Delavski svet podjetja zaseda redno najmanj vsakih šest tednov. Sejo skliče predsednik delavskega sveta podjetja.

4. člen

Predsednik delavskega sveta podjetja je dolžan, da sestavi dnevni red zasedanja in da najkasneje tri dni pred zasedanjem pisмено obvesti člane o dnevnem redu zasedanja.

Predsednik delavskega sveta podjetja je dolžan sklicati izredno sejo delavskega sveta podjetja, kadar to zahtevajo upravni odbor podjetja, delavski svet ekonomskih enot, sindikalna podružnica, najmanj tretjina članov delavskega sveta podjetja ali glavni direktor podjetja.

Razen obvestila o sklicu seje je predsednik dolžan dostaviti članom pisмено gradivo o posameznih točkah dnevnega reda.

5. člen

Delavski svet podjetja odloča veljavno, če je na zasedanjih prisotnih več kot polovica njegovih članov.

Delavski svet odloča z večino glasov prisotnih članov.

6. člen

Zasedanju delavskega sveta podjetja lahko prisostvuje vsak član kolektiva.

Vsak član delavskega sveta podjetja ima na zasedanju pravico postavljati kakršnokoli vprašanje v zvezi s poslovanjem podjetja in dobiti na to vprašanje zadovoljiv odgovor.

7. člen

O delu zasedanja delavskega sveta je treba voditi zapisnik, ki ga podpisujeta predsednik in zapisnikar.

Administrativne posle s področja delavskega sveta in upravnega odbora podjetja opravlja tajnik delavskega sveta podjetja.

2. Upravni odbor podjetja

8. člen

Upravni odbor podjetja je zlasti pristojen, da:

1. neposredno upravlja podjetje na temelju sklepov delavskega sveta podjetja in v skladu z veljavnimi predpisi,
2. sestavlja predloge pravil in pravilnikov, katerih sprejemanje sodi v pristojnost delavskega sveta podjetja,
3. podvzema ukrepe za napredek proizvodnje, za racionalizacijo in povečanje produktivnosti dela, za zmanjšanje proizvodnih stroškov in izboljšanje proizvodov ter za uvedbo štednje v proizvodnji ipd.
4. podvzema ukrepe za ohranitev in pravilno uporabo ter izkoriščanje premoženja, s katerim podjetje upravlja,
5. skrbi za strokovno izpopolnjevanje članov kolektiva,
6. odobrava in predlaga delavskemu svetu podjetja v potrditev periodične in zaključne račune podjetja,
7. razpisuje sprejem vodilnih delavcev, imenuje razpisno komisijo za njihov sprejem in odloča o sprejemu in odpovedi vodilnih delavcev,
8. odloča o nabavi in prodaji osnovnih sredstev in predmetov skupne porabe do zne-

ska 500.000 din v enem tromesečju,
9. opravlja druge posle v skladu s predpisi in pooblastili delavskega sveta.

9. člen

Upravni odbor podjetja opravlja svoje naloge na zasedanjih.

Člani upravnega odbora ne morejo posamezno odločati in ukrepati ničesar, če jih upravni odbor ni za to izrecno pooblastil.

10. člen

Zasedanje upravnega odbora sklicuje predsednik upravnega odbora, in to vsaj enkrat tedensko.

Predsednik upravnega odbora mora sklicati izredno zasedanje, če to zahteva glavni direktor ali kdo od članov upravnega odbora.

Zasedanje jo moč sklicati tudi ustno ali telefonično.

11. člen

Upravni odbor odloča veljavno, če je na zasedanju prisotnih več kot polovica njegovih članov.

Upravni odbor odloča z večino glasov prisotnih članov.

12. člen

O delu upravnega odbora je treba na zasedanjih voditi zapisnik. Zapisnik podpisujeta predsednik in zapisnikar.

13. člen

Podrobno poslovanje upravnega odbora podjetja je moč urediti s posebnim poslovnikom.

3. Delavski sveti ekonomskih enot

14. člen

Delavski sveti ekonomskih enot so zlasti pristojni, da:

1. razpravljajo o proizvodni problematiki in o poslovanju svojih ekonomskih enot, dajejo predloge za izboljšavo dela delavskemu svetu podjetja in upravi podjetja,
2. potrjuje pravilnike o poslovanju ekonomskih enot,
3. obravnavajo in dajejo pripombe ter predloge k letnemu proizvodnemu planu podjetja ter letnemu in periodičnemu proizvodnemu planu in proračunu ekonomskih enot,
4. obravnavajo in sprejemajo periodične obračune proizvodnje ekonomskih enot,
5. nadzirajo in skrbijo za pravilne delovne odnose v ekonomskih enotah,
6. odločajo o hujših disciplinskih prekrških članov ekonomskih enot,
7. predlagajo komisiji za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij ter premeščanje delovne sile sprejeme, odpuste in stalne premestitve delavcev iz ene ekonomske enote v drugo ter predlagajo delavskemu svetu ustanovitve in ukinitve delovnih mest,
8. odločajo v smislu veljavnih predpisov in

pravilnikov podjetja o povračilu škode, ki jo povzročijo delavci ekonomskih enot,

9. odločajo o štipendiranju tistih delavcev ekonomskih enot, ki med šolanjem prejemajo večjo štipendijo, kot je predpisana s tarifnim pravilnikom in zato razlika bremeni ekonomsko enoto,
10. sklepajo o izločitvi posameznih osnovnih sredstev ter dajejo predloge delavskemu svetu podjetja o nakupu in prodaji osnovnih sredstev,
11. obravnavajo in sprejemajo za svojo ekonomsko enoto pravilnik o razdeljevanju osebnih dohodkov, ki je sestavni del pravilnika podjetja, ter pravilnik o normah in akordu,
12. odločajo o stroških za strokovno izobraževanje svojih delavcev do 0,5 % izplačanih bruto osebnih dohodkov.

15. člen

Delavski sveti ekonomskih enot ukrepajo veljavno samo na svojih sejah.

Delavski sveti ekonomskih enot zasedajo najmanj enkrat mesečno.

Seje vodi predsednik, ki ga izvolijo člani delavskega sveta ekonomske enote iz svoje srede na prvi seji.

Delavski sveti ekonomskih enot izvolijo hkrati predsednika in njegovega namestnika.

Vodja ekonomske enote ne more biti izvoljen za predsednika delavskega sveta ekonomske enote.

16. člen

Seje delavskega sveta ekonomske enote sklicuje predsednik ali najmanj 10 članov delavskega sveta.

Delavski svet ekonomske enote odloča veljavno, če je na seji prisotnih več kot polovica članov. Delavski svet odloča veljavno z večino glasov prisotnih članov.

O delu zasedanja delavskega sveta ekonomske enote je treba voditi zapisnik, ki ga podpišeta predsednik in zapisnikar.

17. člen

Vodja ekonomske enote je dolžan prisostvovati vsem sejam delavskega sveta in dati na postavljena vprašanja ustrezne odgovore.

KONČNE DOLOČBE

18. člen

Do spremembe pravil podjetja se uporabljajo določbe tega začasnega pravilnika, s katerim so razveljavljena določila pravil o pristojnostih in poslovanju samoupravnih organov podjetja.

19. člen

Ta pravilnik začne veljati takoj.

Izola, dne 8. julija 1961

Glavni direktor

Franc Karo, l. r.

Predsednik
delavskega sveta podjetja
Mihael Kolenc, l. r.

Z. GRAHEK

Naš poslovni uspeh v prvem polletju

Obseg našega poslovanja v prvi polovici letošnjega leta se je v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta zelo povečal. Celotni dohodek se je povečal za 53,4 %, realizacija proizvodov na domačem trgu za 28,4 % in izvoz za 46,1 %. Delni vzrok za tako povečanje poslovanja je kooperacija s podjetjem ŠKOLJKA iz Poreča, katerega proizvode prodaja naša prodajna služba in je ta prodaja vsebovana o gornjih pokazateljih. K temu uspehu pa je pripomogla tudi povečana lastna blagovna proizvodnja, ki se je količinsko povečala za 14,2 %, po vrednosti pa za 19 %.

V prvem polletju letošnjega leta smo dosegli 50 % planirane letne količinske proizvodnje, vrednostni plan letne proizvodnje pa je bil dosežen 54,3 %.

Delež osebnih dohodkov v proizvodnih stroških, ki smo ga dosegli v prvem polletju letošnjega leta, je v primeri z deležem v lanskem letu nekoliko večji. V letošnji prvi polovici leta znaša 15,8 %, lani pa je bil 14,9 %. Če pa upoštevamo, da so letošnji prispevki na osebne dohodke za približno 9 % večji od bruto osebnih dohodkov in to primerjamo s prispevki na osebne dohodke v lanskem letu, bi znašal delež osebnih dohodkov v letošnji ceni proizvodnje 14,4 %.

V prvem polletju smo dosegli naslednji poslovni uspeh:

	din
Celotni dohodek	3.139.490.000
Doseženi dohodek	607.578.000
Doseženi dohodek je razdeljen na:	
prispevek od izr. dohodka	69.280.800
osebne dohodke	370.000.000
rezervne sklade (skupaj)	18.797.700
sklade podjetja	149.500.300

Stopnja rentabilnosti, izražena v primerjavi doseženega dohodka s celotnim dohodkom, je v prvem polletju letošnjega leta znašala 19,3 %. Ta stopnja je v letu 1960 znašala

20,93 %, prvotni plan za leto 1961 (pred uvedbo novega gospodarskega sistema) pa je predvidel stopnjo 21,41 %, popravljeni plan za leto 1961 (po uvedbi novega gospodarskega sistema) pa jo upošteva z 20,33 %. Pričakovati je, da se bo stopnja rentabilnosti v drugem polletju še popravila in da bomo tudi v tem pogledu dosegli planske proporce. To lahko pričakujemo, ker kaže, da bo izguba stranske dejavnosti — ribolova — v drugem polletju občutno manjša od izgube v prvem polletju, pa tudi proizvodnja bo v drugem polletju vsekakor večja kot proizvodnja v prvem polletju. To pa je zelo pomembno, kajti znano je, da je delež režijskih stroškov na enoto proizvoda manjši, če proizvodnja narašča hitreje kot ti stroški. S tem smo v prvem polletju popolnoma uspeli in prav tu je glavni vzrok, da smo tako uspešno kljubovali vsem spremembam, ki jih je v naše cene vnesel nov gospodarski sistem. Proračun stroškov je imel pri tem gotovo važno vlogo.

Obračun prvega polletja nam kaže, da smo glede angažiranja svojih sredstev pri kupcih prišli v dosti slabši položaj kot v lanskem letu. Medtem ko so nepravilne obveznosti kupcev na domačem trgu znašale ob koncu prvega polletja 1960 252.890.000 din, so te obveznosti ob koncu letošnjega prvega polletja narasle na 440.631.000 din ali za 74,2 %. Pripominjamo, da smo letos bolj aktivno izterjevali dolgove kot lani, kljub temu pa nismo dosegli zaželenega uspeha. To pa je posledica omejevanja denarnega oziroma kreditnega obsega gospodarskih organizacij, kar je v narodnogospodarskem pogledu pozitivno. Važno je le, da bomo znali tudi mi v novih pogojih ustrezno ukrepati in s tem zagotoviti zmanjšanje kreditiranja našim kupcem. Spričo intenzivnega opominjevanja nam bo to v doglednem času gotovo uspelo.

Poslovni uspeh prvega polletja je vsekakor zadovoljiv. S skupno voljo in koordiniranim delom pa ta uspeh lahko še povečamo.

A. STRES

Analiza rezultatov decentralizacije delavskega samoupravljanja

V zadnjem času sta imela tovarniški komite ZK in sindikalni odbor že tri skupne seje. Na teh sejah sta oba foruma obravnavala predvsem problematiko o uveljavljanju novega gospodarskega sistema in razširjenega delavskega samoupravljanja v kombinatu.

Na eni izmed teh sej je bilo ugotovljeno, da nekatere ekonomske enote oziroma njeni člani še niso povsem razumeli bistva širšega delavskega samoupravljanja predvsem zaradi

političnega neznanja. To pa je seveda odvisno od članov ZK, kako le-ti znajo vse to tolmačiti svojim sodelavcem v ekonomski enoti. Seveda bo potrebno v tem smislu še mnogo aktivnega dela v ekonomskih enotah, da bodo vsi člani razumeli bistvo širšega delavskega samoupravljanja. Na seji je bila glede tega večina članov mišljenja, da bi ponovno obravnavali ta sistem v ekonomskih enotah, prav tako pa tudi novi pravilnik o pristojno-

stih in dolžnostih DS v EE, ki je po mnenju večine članov premalo obširen. Moral bi dati čim širšo materialno osnovo, tako da bodo imele EE s čim gospodariti in da bodo člani v posameznih EE zainteresirani za boljše gospodarjenje. Pri tem je bilo poudarjeno, da je glede pristojnosti prepuščeno kolektivom ekonomskih enot, da določijo svoja stališča in zahteve po pristojnostih, kakor bo to nakazal razvoj, ki bo narekoval, kako je treba vskladiti pravila z delom ekonomske enote.

Pri tem pa ne smemo pozabiti, da so bili kljub kratkemu času obstoja ekonomskih enot doseženi v kombinatu prav dobri uspehi ter je prenos pravic in dolžnosti gospodarjenja na neposredne proizvajalce dal take rezultate, kakršnih ni ob začetku decentralizacije nihče pričakoval. Da bodo ekonomske enote marsikaj izboljšale in da se bo z njihovo ustanovitvijo marsikaj uredilo, smo pričakovali, vendar nam doseženi rezultati povedo:

V prvem polletju minulega leta je imelo naše podjetje čistega dohodka 320,686.000 din, v enakem časovnem razdobju letos pa je čisti dohodek narastel na 528,298.000 din. Če pogledamo delitev čistega dohodka, vidimo:

V prvem polletju minulega leta smo izplačali za osebne dohodke 250,005.000 din ali 78 %, neto 162,605.000 din, za sklade pa 70,679.000 din ali 22 %, v letošnjem letu pa 368,416.000 din ali 69,7 % ali neto 218,969.000 dinarjev, za sklade pa 159,882.000 dinarjev ali 30,3 %.

Količinski plan proizvodnje leta 1960 7.860 ton, leta 1961 8.373 ton.

Izpolnitev plana v prvem polletju 1960 4.202 ali 53,46 %, v prvem polletju 1960 pa 4.790 ali 57,32 %.

Povečanje proizvodnje je torej v I. polletju 124 %.

Finančni plan proizvodnje leta 1960 — 4.352,456.000 din, leta 1961 4.480,005.000 din.

Doseženi finančni plan v prvem polletju 1960 — 1.965,908.000 din ali 45,2 %, v prvem polletju 1961 — 2.339,667.000 din ali 52,2 %.

Povečanje v I. polletju 1960/61 — 119 %.

Primerjava storilnosti v tonah proizvoda na 1 zaposlenega nam pove, da smo v prvem polletju 1960 proizvedli 2.730 ton na zaposlenega, v prvem polletju 1961 pa 3.117 ton.

Odstotek povečanja je 114,17.

Če primerjamo še druge podatke, kot so n. pr. disciplinski prekrški, število izgubljenih delovnih dni zaradi bolezni itd., vidimo, da je bilo v prvem polletju 1960 storjenih 95 disciplinskih prekrškov, v prvem polletju 1961 pa 27 disciplinskih prekrškov.

V prvem polletju 1960 je bilo zaradi bolezni izgubljenih 23.496 dni, v prvem polletju 1961 pa 15.698 delovnih dni.

Ti podatki kažejo, da decentralizacija delavskega samoupravljanja daje večjo iniciativo za izboljšanje poslovanja. Dokazov za to je dovolj v vsaki ekonomski enoti. Proizvodne enote zavzemajo namreč odločnejše stališče nasproti strokovni službi zaradi rešitve perečih problemov, iščejo boljše postopke itd. Ekonomske enote so bistveno spremenile od-

September 1961. 32 vagonov svežega paradižnika

nose med vodilnim kadrom in proizvajalci. Vsaka ekonomska enota samostojno gospodari in samostojno odloča. Funkcija vodilnega kadra se je bistveno spremenila, to je, iz nekakšnega upravnega aparata, kar je doslej bolj ali manj bil, prerašča v neke vrste strokovno pomoč kolektivu, katere glavna naloga mora biti analiza proizvodnje in dokumentacija razvoja — torej strokovna pomoč samoupravnim organom v podjetju.

Na podlagi analize gornjih podatkov in

poslovanja ekonomskih enot smatrata tovarniški komite in sindikalni odbor, da smo na pravi poti. Zato bomo šli v prihodnjih mesecih še korak dalje v še večjo samostojnost ekonomskih enot. Vsaka ekonomska enota bo ustvarjala svoj dohodek, čisti dohodek, samostojno gospodarila z osnovnimi in obratnimi sredstvi in imela svoje sklade. Kakšni bodo takrat materialni rezultati, nove vrednote v medsebojnih odnosih, sedaj še ne moremo reči.

A. BREZAVŠČEK

Občinski ljudski odbor je zasedal

Na 34. seji je občinski ljudski odbor obravnaval in potrdil program perspektivnega razvoja občine Izola za razdobje 1961/65. Zaradi važnosti tega programa smo ga v tej številki objavili vsaj v glavnih smernicah v posebnem članku.

Obravnavan in sprejet je bil odlok o uporabi zemljišč za gradbene namene v občini Izola.

V občini Izola smejo uporabljati za gradbene namene samo tista zemljišča, ki leže v gradbenem okolišu, določenem s tem odlokom.

Za gradbeni okoliš so določena zemljišča, ki jih omejujejo: na zahodni strani zemljiška parcela št. 422/2 do stične točke s cesto II. reda Koper—Piran, mejna črta zemljiške parcele št. 428 in mejna črta zemljiške parcele št. 430/1 k. o. Izola do morja; na severni in severozahodni strani Jadransko morje; na vzhodni in na južni strani cesta Koper—Piran od stične točke z zemljiško parcelo št. 422/2 do stične točke z morjem.

Meje gradbenega okoliša so razvidne iz posebnega grafičnega prikaza, ki je sestavni del tega odloka.

V odloku navedena zemljišča za gradbene namene so zazidljiva samo po prej izdelanem zazidalnem načrtu.

Ožje lokacije v gradbenem okolišu določa za gradbene zadeve pristojni upravni organ Občinskega ljudskega odbora Izola po splošnih urbanističnih načelih in po veljavnih predpisih. Organ, ki določa ožjo lokacijo, mora skrbeti, da bodo uporabljena za gradbene namene v prvi vrsti nerodovitna in manj rodovitna zemljišča.

Zemljišča izven gradbenega okoliša je dovoljeno uporabiti za gradbene namene samo po postopku, ki ga določa zakon o uporabi zemljišč za gradbene namene.

Ko začne veljati ta odlok, preneha veljati odlok o uporabi zemljišč za gradbene namene v občini Izola (Uradni vestnik okraja Koper, št. 26/58). Ta odlok začne veljati z dnem pritrditve Okrajnega ljudskega odbora Koper in mora biti objavljen v Uradnem vestniku okraja Koper.

Tovarni igrač »Mehanotehnika« je bila na tej seji odobrena razširitev predmeta poslovanja še na »Izvoz artiklov lastne proizvodnje in uvoz reprodukcijskega materiala in opreme, ki ju potrebuje za lastno proizvodnjo«. Ta razširitev je bila potrebna, da se bo tovarna lahko hitreje razvijala in uspešneje plasirala svoje izdelke na tržišče. Obravnavana in potrjena je bila priponitev kina »Zvezda« v Izoli h kinematografskemu podjetju »Globus« v Kopru. Kinematografsko podjetje »Globus« bo prevzelo vse obveznosti priponitega podjetja. Ta priponitev je bila izvedena zaradi pocenitve režije, s čimer so se strinjali člani kolektiva v obeh podjetjih. Poročevalec sveta za obrt in industrijo tovariš Franjo Mihna je podal predlog sveta o prenosu osnovnih sredstev bivše Lesne galanterije na podjetje Mala oprema. Svet predlaga ljudskemu odboru, da Mala oprema prevzame 451.300 din, ki jih je občinski ljudski odbor prevzel po sklepu Okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru, in preostanek investicijskega kredita pri Komunalni banki v Kopru v znesku 452.323 din. Po krajši razpravi je bil sprejet sklep, da se del osnovnih sredstev ter preostanek investicijskega kredita bivše Lesne galanterije z obrestmi vred prenese na Malo opremo.

Sprejet je bil tudi pravilnik, po katerem naj bi delili gibljive dele plač uslužbencem ObLO v Izoli.

Najbolj živahno razpravo pa je povzročil ponovni predlog DS PTT Koper o podražitvi poštne storitve in tarif. Ta predlog je občinski odbor obravnaval že na svoji prejšnji seji, ker je menil, da predlog ni utemeljen in ker so predlagali nekatere usluge za 100-odstotno podražitev, je občinski ljudski odbor ta sklep zavrnil. Na sedanjo sejo pa je povabil upravnika pošte Koper, ki naj bi ta predlog obrazložil. Člani občinskega ljudskega odbora so postavljali tovarišu upravniku razna vprašanja, na katera je dajal pojasnila ter povedal, da so se v zadnjih letih podražile vse stvari, ki jih pošta plačuje, da pa se v tem času poštne tarife niso podražile. Za primer je navedel prometno pošiljko iz Ljubljane,

ki je stala leta 1955 4.000 dinarjev, danes pa so stroški za enako pošiljko 25.000 din. Tudi odstotek družbenih davkov se je povečal. Glede kvalitete uslug PTT službe je naglasil težave, ki jih imajo s kadri, ker le-ti odhajajo iz poštne službe v druga podjetja, kjer dosežejo večje plače. Kljub obširnim pojasnilom predstavnika PTT Koper se odborniki še vedno niso strinjali s podražitvijo ter sta se pri glasovanju samo dva vzdržala, vsi ostali pa so bili proti podražitvi poštne storitve in tarif.

Za gradnjo weekend hišic v Simonovem zalivu je bilo odobrenih 1.551.359 dinarjev. Ta sredstva bodo dobili iz sklada, ki je predviden za pospeševanje turizma in gradnjo weekend hišic v Simonovem zalivu.

V nadaljevanju seje so bile izdane še poročne izjave naslednjim gospodarskim organizacijam:

1. Kombinat konzervne industrije »DELMARIS« obratni kredit 832.971.000 din ter 150.351.000 din.
2. Kmetijskemu kombinatu Koper investicijsko posojilo za nabavo kmetijskih strojev in opreme 7.823.148 din ter za kritje izgube v letu 1960 9.096.986 din.
3. Podjetju »Riba« Izola za obratna sredstva 10.100.000 din ter investicijski kredit za dograditev hladilnice 21.250.000 din.
4. Gostišču »Turist« Izola za investicijski kredit za nabavo gostinske opreme 500.000 dinarjev.
5. Podjetju »Steklo« Izola za obratna sredstva 500.000 din.
6. Kmetijski zadrugi Izola za investicijski kredit za nabavo kmetijske mehanizacije 8.364.000 din.
7. Podjetju »Pivopromet« za obratna sredstva 1.179.000 din in za obratna sredstva 1.351.000 din.
8. Podjetju »Jadranka« Izola za obratna sredstva 16.977.435 din.
9. Trgovskemu podjetju »Mavrica« Izola za obratna sredstva 4.437.500 din in za obratna sredstva 85.834.369 din.

Na tej seji je občinski ljudski odbor na predlog komisije za imenovanja in izvolitve imenoval za veterinarskega inšpektorja tova-

riša Antona Lovšina, veterinarja v Piranu, ki bo opravljal veterinarsko inšpektorsko službo tudi za našo komuno.

Za načelnika oddelka za splošne zadeve in družbene službe pri ObLO Izola je bil imenovan tovariš Stojan Droč, diplomant Višje upravne šole LRS.

V upravni odbor Komunalne banke v Koprju so bili imenovani iz Izole tile tovariši:

1. Vladimir PETRIČ — podpredsednik ObLO Izola,
 2. Bojan REHBERGER — načelnik oddelka za finance ObLO Izola,
- Na predloge iz kolektivov so bili imenovani v ta odbor še:
1. Aleksander BLAŽINA — direktor obtnega podjetja »Obnova«,
 2. Franc KARO — direktor kombinata konzervne industrije »Delamaris«,
 3. Jožica ČEH — šef računovodstva tovarne »Mehanotehnika«,
 4. Florjan PRIBAC — računovodja Kmetijske zadruge,
 5. Leopold CEGLAR — računovodja Trgovskega podjetja »Jadranka«,
 6. Dušan BARBIČ — direktor gradbenega podjetja »Gradbenik«.

V šolske odbore šol v Izoli so bili imenovani naslednji:

1. za prvo osnovno šolo:
Franc DOLINŠEK — uslužbenec Kmetijskega kombinata,
Anica PETERNEL — uslužbenka Mestne klavnice Izola.
2. za II. osnovno šolo:
Hilda PRISTAV — uslužbenka,
Bruno KLANČIČ — direktor trgovskega podjetja »Mavrica«.
3. za osnovno šolo Dvori nad Izolo:
Bogomil VATOVEC.
4. za vajensko šolo:
Svetozar ČIBEJ — upravnik obrtnega podjetja »Nanos«.
5. za italijansko šolo:
Lino KAVALIČ — delavec.

Za direktorja gostinskega podjetja »Ribič« je bil imenovan dosednji vršilec dolžnosti direktorja tovariš Lazar KRIŽMANČIČ.

A. B.:

Program perspektivnega razvoja občine Izola za razdobje od 1961. do 1965. leta

V 2. številki »Našega glasu« smo objavili perspektivni plan občine. Sedaj pa, ko so znani instrumenti, objavljamo nekaj glavnih smernic o gospodarskem razvoju naše komune do leta 1965.

Program perspektivnega razvoja občine Izola za bodoče razdobje predvideva nekoliko počasnejši splošni razvoj kot v preteklem planskem razdobju, vendar pa je ta dokaj realen, če upoštevamo skokovit razvoj

gospodarstva v zadnjih štirih letih. Ta predvidevanja pa so lahko še uspešnejša, kolikor bomo uresničevali naslednje ekonomsko-politične cilje:

1. predvsem je treba vztrajati pri visoki stopnji povečanja celotne proizvodnje, blagovnega prometa in uslug, ki je bila dosežena v preteklem planskem razdobju; to pa bo moč doseči z boljšim izkoriščanjem zmogljivosti, z rekonstrukcijo in modernizacijo obstoječih zmogljivosti in z uvajanjem novih proizvodov, ki bodo dosegali na notranjem in zunanjem tržišču najboljši plasman. Še nadalje bo treba investirati v osnovna sredstva, pri tem pa bo treba upoštevati potrebe po obratnih sredstvih in skladnejši razvoj med gospodarskimi in negospodarskimi investicijami.

Bolj pospešeno naj bi razvijali tudi kmetijsko proizvodnjo, predvsem pa tiste panoge kmetijske dejavnosti, ki najbolj ustrezajo našim naravnim pogojem in potrebam notranjega in zunanjega tržišča, zlasti pa živilske predelovalne industrije.

V gradbeništvu je treba doseči predvsem organizacijsko in finančno utrditev gradbenih podjetij, nato pa pristopiti k čimvečji mehanizaciji in k industrijskemu načinu uvajanja gradbenih del.

V trgovini je treba povečati in modernizirati kapacitete z ustanavljanjem samopostrežnih trgovin in trgovin na samoizbiro ter zgraditi primerna trgovska skladišča.

V gostinstvu in turizmu naj bi povečali in modernizirali gostinske zmogljivosti in izboljšali kvaliteto uslug.

V obrti je treba skrbeti za povečanje uslužnostnih obratov, in to zlasti tistih obrtnih strok, ki so še premalo razvite. Več pozornosti bo treba posvečati nadaljnjemu razvoju servisov stanovanjske skupnosti, predvsem tistih, ki razbremenjujejo zaposleno ženo in nudijo prebivalstvu vsakodnevne drobne obrtne in gospodinjske usluge.

2. da bi popravili nesorazmerno vlaganje investicijskih sredstev v osnovna sredstva in družbeni standard v preteklem razdobju, bo treba v bodoče vlagati več sredstev v obratna sredstva in družbeni standard.

3. pogoj za povečanje osebne potrošnje, družbenega standarda in za stabilnost osebnih dohodkov je predvsem povečanje produktivnosti dela. Ta pogoj je tudi osnova za povečanje proizvodnih sredstev. Stimulacija za povečanje produktivnosti dela je odvisna tudi od pravilnega sistema delitve dohodka med gospodarsko organizacijo in družbo. Vedno večja decentralizacija delavskega samoupravljanja, izboljšanje organizacije dela in boljše izkoriščanje obstoječih proizvodnih zmogljivosti pa bodo vplivali na hitrejši porast produktivnosti dela.

Skladno z osebno potrošnjo se bo razvijal v tem obdobju tudi družbeni standard. Zato

bo treba vlagati za razvoj stanovanjske in komunalne dejavnosti, šolstva in zdravstva več sredstev kot v preteklem razdobju. Prav intenzivnejše razvijanje stanovanjske in komunalne dejavnosti ter služb družbenega standarda bo predstavljalo eno bistvenih značilnosti tega planskega obdobja.

4. predvideni gospodar ski razvoj bo zagotavljal nadaljnjo krepitev socialističnih družbenih in proizvodnih odnosov. Spodbudnejši in svobodnejši odnosi v razdelitvi dohodka gospodarskih organizacij bodo še nadalje večali materialno zainteresiranost proizvajalcev in komune za hitrejši razvoj gospodarstva, obenem pa odpravljali administrativno poseganje v gospodarski razvoj. Zato bo treba še nadalje razširjati in krepiti delavsko samoupravljanje in družbeno upravljanje, tako da bodo organi delavskega in družbenega upravljanja lahko čim popolneje in neposredneje odločali o ustvarjanju sredstev in o njihovi uporabi za osebno potrošnjo, za investicije v proizvodna sredstva in družbeni standard.

Upoštevajoč gornje smernice in cilje ter obstoječe proizvodjalne sile in doseženo stopnjo samoupravljanja na področju gospodarstva in družbenih služb, predvidevamo, da bo družbeni proizvod v primerjavi z letom 1960 v bodočem razdobju večji za 81,2 % ali za 12,6 % povprečno na leto. Za dosego navedenega povečanja bi morale posamezne gospodarske panoge doseči naslednje povprečno povečanje družbenega proizvoda:

industrija 13,3 %, kmetijstvo 9,8 %, kmetijska zadruga 8,3 %, gradbeništvo 8,2 %, promet 10,6 %, trgovina 11,1 %, gostinstvo 11,9 %, obrt 8,2 % in komunalna podjetja 34,9 %. Tako bi se povečal tudi narodni dohodek od 3.607 milijonov dinarjev v letu 1960 na 6.473 milijonov dinarjev v 1965. letu. Tudi povečanje narodnega dohodka na prebivalca je predvideno povprečno za 11,5 % na leto ali od 346.000 din v 1960. letu na 569.00 dinarjev v 1965. letu.

Za predvideni razvoj gospodarstva in družbenega standarda predvidevamo tudi v tem obdobju ustrezno povečanje investicijskih naložb v znesku 4.972 milijonov dinarjev; od tega v gospodarstvo 2.740 milijonov in v družbeni standard 2.232 milijonov dinarjev.

V primerjavi s preteklim razdobjem predvidevamo, da bo znašalo povprečno letno vlaganje investicij v milijonih dinarjev:

	1957-1960	1961-1965	Indeks
Skupne investicije od tega:	532	995	187
v gospodarstvo	372	548	147,3
v družbeni stand.	160	445	278,1
v drž. upravo	—	2	—

Dinamika letnih investicijskih vlaganj bo morala biti v skladu s predvidenim letnim naraščanjem družbenega proizvoda, upoštevajoč pri tem v prvih letih več sredstev v obratna sredstva in družbeni standard.

V primerjavi s preteklim razdobjem je predvidena v tem planskem obdobju znatno večja udeležba gospodarskih organizacij in ustanov v skupnih investicijah, saj bo znašala v obdobju od 1961. do 1965. leta 62,6 %, medtem ko je znašala v obdobju od 1957. do 1960. leta le 42,2 %.

V tem obdobju je predvidena zgraditev 230 novih stanovanj v skupni vrednosti 997 milijonov dinarjev in 61 milijonov dinarjev za popravilo obstoječega stanovanjskega fonda.

V komunalna dela in objekte komunalnega značaja predvidevamo vložiti 474 milijonov dinarjev, in sicer za:

1. cestno mrežo	51,500.000 din
2. oskrbo z vodo	148,000.000 din
3. kanalsko omrežje	128,000.000 din
4. javno čistočo	17,500.000 din
5. oskrbo z električno energijo	47,000.000 din
6. javno razsvetljavo	19,000.000 din
7. javno kopališče	10,000.000 din
8. telesnovzgojne objekte	15,000.000 din
9. ostala komunalna dela	38,000.000 din

Razen gornjih objektov nameravamo vložiti v graditev pralnice in sušilnice ter ureitev skladišč v domu onemoglih in otroškem domu skupno 13 milijonov 700 tisoč dinarjev in v zdravstvo 63 milijonov dinarjev. Na po-

dročju zdravstva je predvidena gradnja nove lekarne, nadzidava fizioterapevtskega oddelka v bolnici ter nabava opreme, medicinskih in drugih aparatov za bolnico, zdravstveni dom in ambulate.

Največja investicijska objekta družbenega standarda bosta v tem obdobju osnovna šola ob Prešernovi cesti in center za strokovno usposabljanje delavcev v blagovnem prometu. Skupna vrednost investicij bo znašala 425 milijonov dinarjev, od tega za osnovno šolo 250 milijonov in za center za strokovno usposabljanje delavcev v trgovini 175 milijonov dinarjev. Razen tega bo vloženi okrog 3 milijone dinarjev za manjša investicijska dela v osnovni šoli v Gregorčičevi ulici.

Povečanje proizvodnje, blagovnega prometa in storitev ter predvidene nove investicije bodo zahtevali tudi povečanje števila zaposlenih. Računamo, da se bo v družbenem sektorju gospodarstva v letih od 1961 do 1965 število zaposlenih povečalo za okrog 929 oseb ali povprečno 186 oseb na leto, kar predstavlja povprečno 4,4 % na leto, medtem ko je bilo v preteklem planskem razdobju povečanje števila zaposlenih 7,2 % letno.

Predvidevamo, da bo produktivnost dela naraščala povprečno letno za 8,2 %, osebni dohodki v gospodarstvu in negospodarstvu skupaj pa 8,3 % povprečno na leto.

Ta program perspektivnega razvoja občine Izola za razdobje od 1961. do 1965. leta so obravnavali zbori volivcev, posamezni sveti občinskega ljudskega odbora in končno tudi občinski zbor in zbor proizvajalcev, ki sta ga 12. julija 1961 na svojih sejah tudi sprejela.

Boris GREBENC

Leipziški velesejem in njegov pomen za naš kombinat

Po svoji dolgoletni tradiciji, še posebno pa po velikem obsegu zavzema Leipziški velesejem v okviru mednarodnih velesejmov eno izmed vodilnih vlog. Ta sejem je prirejen podobno kot zagrebški, dvakrat letno. Karakteristika spomladanskega velesejma je v tem, da je mnogo obsežnejši kot jesenski, tako v pogledu strukture razstavljenih proizvodov kakor tudi po številu razstavljalcev in držav, ki so zastopane na sejmju. Medtem ko je spomladi poudarek na tehničnem področju in na vseh vrstah proizvodov, se jesenski sejem omejuje v glavnem na vzorce. Na obširni površini razstavlja vsako leto spomladi preko 50 držav. Razen domačih obiskovalcev pa obišče sejem tudi mnogo tujcev. Kakor na drugih velesejmi prikazujejo razstavljalci in posamezne države tudi tu svoje industrijske sposobnosti in svoje eksportne programe. V jugoslovanskem paviljonu razstavlja vsako leto svoje proizvode tudi naš kombinat.

Najbolj so zastopane na tem velesejmu vzhodnoevropske države, vendar pa ne ostajajo mnogo za njimi tudi razstavljalci z zahoda, kot Zahodna Nemčija, Avstrija, Francija, Anglija in drugi. Vedno več je tudi razstavljalcev iz Azije in Afrike.

Ko n. pr. Neue Zürcher Zeitung karakterizira pomen mednarodnih velesejmov kot merilo za gospodarski razvoj, ter še posebej Leipziški velesejem kot sredstvo za razvoj trgovine med Vzhodom in Zahodom, pravi v članku, priobčenem v številki 260 z dne 22. 9. 1961, da je na letošnjem spomladanskem sejmju v Leipzigu razstavljal 225 angleških razstavljalcev ali 55 % več kot v preteklem letu.

Na sejmju je še posebej močno zastopana s svojimi izvoznimi programi vsa industrija Nemške demokratične republike, razen nje pa razvijajo tam svojo aktivnost prav vsa zunanjetrgovinska podjetja iz NDR, ki skle-

pajo pogodbe z inozemskimi firmami za izvoz in za uvoz blaga.

Nas zanima predvsem zunanjetrgovinsko podjetje, ki se ukvarja s trgovino s prehranbenimi artikli Deutscher Innen- und Aussenhandel Nahrung, Berlin (Dia-Nahrung). Organizacija tega podjetja obsega med drugim tudi uvoz rib in ribjih konserv. Podjetju so za sejem dana na razpolago devizna sredstva z namenom, da v okviru kontingentov in v skladu z blagovno listo sporazuma med FLRJ in NDR zaključujejo posle. Za naše podjetje se je pri pregovorih že udomačil običaj, da zaključujemo na spomladanskem sejmu pogodbe za II. in III. četrtletje, medtem ko na

zaključevanje v jeseni vpliva dodelitev deviznih sredstev, ki pa so odvisna od salda deviznih računov med obema državama.

Iz spodnjega pregleda je razvidno, da so spomladanski sejmi za nas uspešnejši. Značilno je tudi to, da se posli na teh sejmi iz leta v leto večajo. Tako obsega pogodba iz letošnjega spomladanskega velesejma vrednost \$ 333.500.— ali za 34.800 zabojev raznih ribjih konserv, kar predstavlja v primerjavi s pogodbo, zaključeno spomladi 1959, več kot še enkratno povečanje posla.

Spodnji pregled prikazuje potek poslov med našim kombinatom in podjetjem Dia-Nahrung za obdobje 1959 — 1961:

Leto	S p o m l a d a n s k i			J e s e n s k i		
	Štev. zab.	\$	din	Štev. zab.	\$	din
1959	14.990	140.185	159.810.900	9.000	85.000	96.900.000
1960	22.000	202.000	230.280.000	—	—	—
1961	34.000	333.500	380.190.000	—	—	—
Skupaj:		Štev. zab.	\$	din		
		1950	23.990	225.185.—	256.710.900.—	
		1960	22.000	202.000.—	230.280.000.—	
		1961	34.800	333.500.—	380.190.000.—	

Omeniti je potrebno tudi strukturo blaga, ki ga od nas kupuje firma Dia-Nahrung. Medtem ko so se pogodbe v prvih letih poslovanja (1957, 1958) nanašale predvsem na sardine in sardelne obročke, nam je uspelo v zadnjih dveh letih preusmeriti sestav blaga na predjed Izola-Brand in sardine. Tako je pri izvozu v NDR predjed Izola-Brand udeležena s ca. 50 %, sardine 40 % in drugo (drobci tune) 10 %.

Na letošnjem jesenskem sejmu ni prišlo do poslov iz že navedenih vzrokov in zaradi dejstva, ker nismo še v celoti realizirali pogodbe iz spomladanskega sejma (iz te pogodbe je še nedobavljenih 18.000 zabojev, od tega 10.000 zab. predjedi Izola-Brand). Po odpremi navedenih količin blaga obstajajo nadaljnje možnosti zaključitve pogodb za IV. četrtletje.

Vera POROPAT

Naši štipendisti

Veliko skrb posveča kombinat našim bodočim kadrom, to je štipendistom, zakaj zavedamo se, da bo naš kombinat dobro uspeval le, če bo imel res močan in strokovno dobro usposobljen kader. Največ skrbi posvečamo kadrom na tehniških, srednjih in visokih šolah, ker tega kadra pri nas še vedno primanjkuje. S pravilno politiko štipendiranja si bomo zagotovili tudi te potrebne kadre.

V TP imamo v razponu določene zneske za dijake srednjih šol in za slušatelje na fakultetah. Štipendisti dobivajo štipendije vsak mesec. Vendar ta način štipendiranja ni najboljši, ker ni spodbuden predvsem za slušatelje fakultet. Na sestanku, ki ga je organiziral okrajni svet SZDL o izobraževanju v Izoli, so tudi govorili o novi obliki štipendiranja, to je o brezobrestnem kreditiranju. Ta način

štipendiranja bi bil bolj stimulativen zato, ker bi vsak štipendist stremel za tem, da čimprej konča študij in da se strokovno res izpopolni, ker bi moral po končanem šolanju kredit vračati gospodarski organizaciji, ki ga je štipendirala, in se v njej tudi zaposliti. Opisala sem dva načina štipendiranja. Pri nas je uveden prvi način, s točno določenimi zneski za razne šole. Toda o teh zneskih bo razpravljalo na eni izmed prihodnjih sej UO podjetja, ker le-ti niso več realni.

Štipendiste imamo na naslednjih šolah:

	Število štipendistov
Tehniška fakulteta za kemijo	3
Agronomska fakulteta	1
Višja komercialna šola	3
Srednja politična šola	1

Ekonomska srednja šola	12	ESŠ	5
TŠŠ — kemija	1	Ribiška šola Piran	6
TŠŠ — strojna	1		

Vajenci:

Od navedenih štipendistov smo sprejeli na novo v šolskem letu 1961/62 naslednje:

	Število vajencev		Število štipendistov vajencev
Strojni kjučavničar	4	TŠŠ — kemija	1
Električar	1	Višja komercialna šola	1
Grafičar	2	Ribiška šola Piran	1
Ribiška šola Piran	2	Strojni ključavničar	2

Šolanje so v letošnjem letu končali naslednji naši štipendisti in vajenci:

Naš novi pravilnik o razdeljevanju osebnega dohodka bo vseboval precej sprememb glede štipendiranja. Nameravamo pa pripraviti tudi pravilnik o štipendiranju in o uporabljanju sklada za kadre.

	Število štipendistov (vajencev)
Tečaj iz ekonomičnega ribarstva	1
Srednja kmetijska šola	1

Alojz HUDALES

Zapiranje doz in opis stroja za zapiranje

Za sterilnost doze je ena najvažnejših operacij njeno pravilno zapiranje. Po principu zapiranja poznamo v naši konservni industriji dve vrsti zapiranih strojev, in sicer:

- stroje, pri katerih se vrti doza, a orodje za zapiranje je stabilno (stari način) in
- stroje, pri katerih doza miruje, a orodje za zapiranje se vrti okrog doze (novi način).

Orodje za zapiranje ima dva para kolutov, katerih naloga je, da zavijejo porobje pokrova in porobje oboda in da se na ta način sestavi tako imenovana agrafatura.

Pri obeh vrstah zapiranih strojev sta potrebni za to dve operaciji. Pri prvi operaciji koluti zavijajo porobje pokrova in oboda v položaj medsebojnega preklopa. To opravi kolut, ki se imenuje **zavijalni kolut**.

Pri drugi operaciji stisne že izvršeni preklap. Ta kolut se imenuje **stiskalni kolut**.

Položaj kolutov je za pravilno zapiranje doze zelo važen, ker previsoko ali prenizko postavljanje kolutov lahko dovede do nepravilne agrafature.

Za vsako dimenzijo doze in za vsako debelino bele pločevine imamo posebne kolute, ker je zavijanje tanjše in debelejšje pločevine različno.

Koluti so izdelani iz posebnega, trdo kaljenega jekla, ki mora vzdržati zapiranje najmanj 10.000 doz.

Doze pred zapiranjem postavljamo na spodnjo plaketo, s katero pritismo pod zapiralo orodje ter doze podvržemo zapiranju. Prvi kolut zavija obrobja, drugi stiska agrafaturo.

Ako višina kaluta ni pravilno regulirana, lahko pride do naslednjih napak:

Ako soprvi koluti previsoko postavljeni, potem bo porobje previsoko in lahko pride do prerezovanja pločevine na robu pokrova. Če pa so postavljeni prenizko, potem izpada porobje pregloboko, tako da je agrafatura premajhna.

Če so stiskalni koluti postavljeni preblizu, je pritisk premočan in lahko pride do izmetovanja gumijeve vrvce in do pokanja pločevine na robovih. To se takoj pozna po ostrem robu agrafature. Nameščanje, oziroma reguliranje drugega, to je stiskalnega koluta je odvisno od debeline pločevine in od načina gumiranja pokrova. Kolikor debelejša je pločevina, toliko večji mora biti razmak koluta. Prav tako mora biti razmak koluta večji pri pokrovih z gumijevo vrvico kot pri pokrovih z litim gumijem.

Delo zapiralnega stroja moremo regulirati edino na podlagi izvršene agrafature. V ta namen zapremo pred proizvodnjo 5—6 doz, ki jim nato prepilimo agrafaturo in z lečo pregledamo izvedbo preklopa.

Pri masovnem zapiranju ponovimo to od časa do časa, ker se lahko zgodi, da koluti med zapiranjem popustijo.

TEHNIKA STERILIZACIJE PLOČEVINASTIH DOZ

a) Činitelji, ki vplivajo na sterilizacijo:

Činitelji, ki vplivajo na sterilizacijo, so predvsem naslednji:

- stopnja infekcije proizvoda.** Če je stopnja infekcije visoka, je treba čas sterilizacije podaljšati. To pomeni, če je riba obležana,

ali če jo predelujemo v vročih dneh, vsebuje več mikrobov in je potrebno čas sterilizacije podaljšati nekoliko preko normale.

2. **kislost proizvoda.** Spoznali smo, da nekatere proizvode lažje steriliziramo, če so kisli. Zato proizvode v olju steriliziramo dalj časa kot one v pikantnih omakah in paradižnikovem koncentratu.
3. **format in material doze.** Prav tako vpliva na čas sterilizacije tudi format doze. Med sterilizacijo prodira toplota skozi stene doze v njeno notranjost. Točka, ki se najkasneje ugreje, je središče notranjosti doze. Zaradi tega temperaturo v središču notranjosti doze jemljemo kot izhodiščno točko sterilizacije. To pomeni, da je čas sterilizacije tem daljši, čim bolj je oddaljeno notranje središče doze od njene površine. Pri nizkih dozah je hitrost sterilizacije odvisna od višine doz, pri visokih pa od širine.

Prevodnost toplote je prav tako odvisna tudi od materiala doze in od njene vsebine, ker imajo različni materiali različno prevodnost toplote.

4. **gostota proizvoda.** Ako je v dozi več tekoče vsebine, bo prodiranje toplote hitrejše, kot če je v dozi čvrsta vsebina, n. pr. nabita palamida.

b) Načini sterilizacije.

Zaprte doze steriliziramo z ogrevanjem v vodi pod normalnim zračnim pritiskom. Ta način sterilizacije imenujemo sterilizacija bagnomaria, ki pa ne daje sigurne sterilizacije.

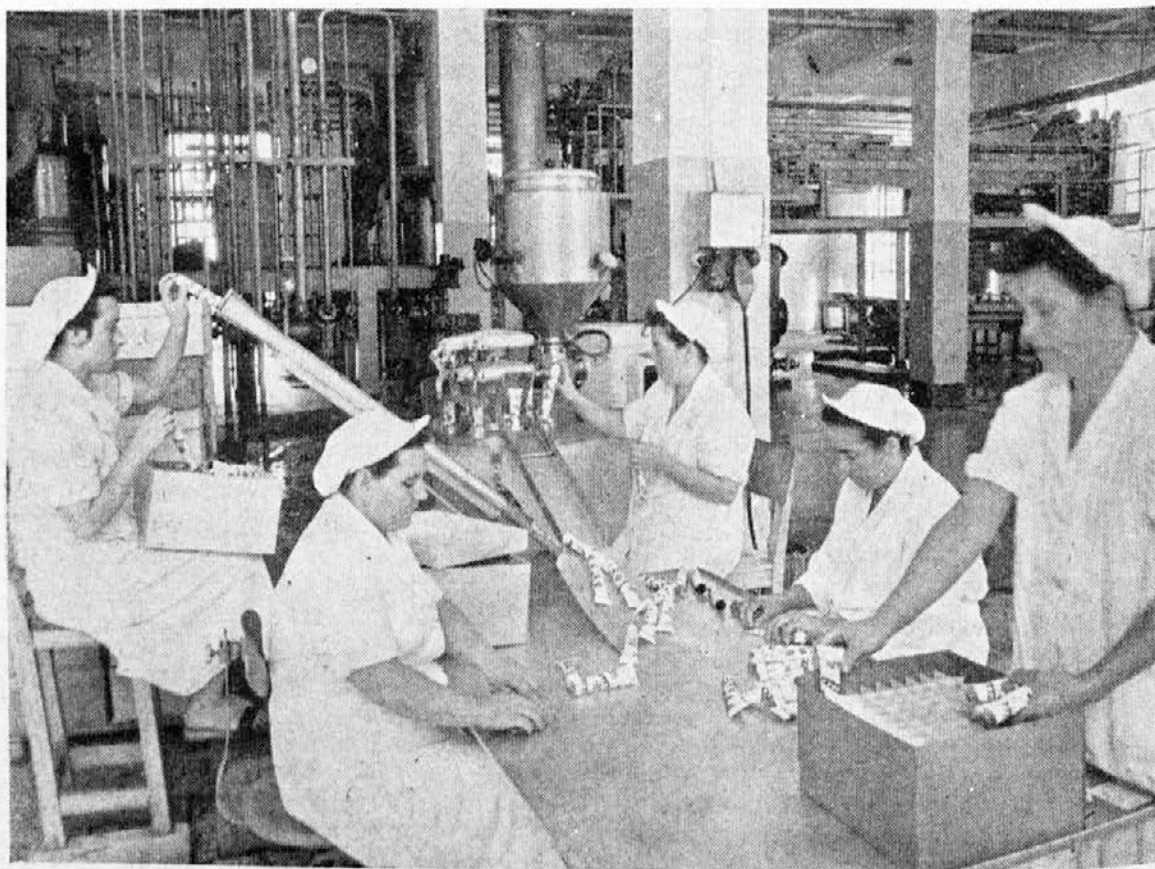
Drugi način sterilizacije opravljamo v avtoklavah s pomočjo pregrete pare. Za ta način sterilizacije je potreben mnogo krajši čas kot pri prvem načinu in daje zamčeno sterilizirani proizvod.

Sterilizacijo pod prvim pritiskom lahko vršimo samo v zaprtih stoječih ali ležečih avtoklavah. Ti so normalni, ali pa delujejo s protipritiskom, v katerih se doze sterilizirajo in hladijo.

- c) **Upravljanje parnega avtoklava.** Pri sterilizaciji s parnim avtoklavom je pomembno, da moremo z reguliranjem parnega pritiska hkrati tudi regulirati temperaturo pare. Pri pritisku 1 atmosfere ima para temperaturo ca. 110 °C, pri pritisku 1,5 atmosfere pritiska ima para temperaturo 120 °C itd.

Za pravilno upravljanje z avtoklavom je potrebno znati predvsem naslednje:

Pri zaprtem avtoklavu je v njem razen doz tudi določena količina zraka. Če bi ob

Proizvodnja in polnjenje paradižnikovega koncentrata

tem spustili paro v avtoklav, bi vanj šlo le malo pare. Razen tega bi para ostala pri dnu avtoklava, zrak pa na vrhu, ker je lažji od pare. Ker se zrak tudi počasneje segreva, bi bile doze na vrhu manj segrete kot spodaj. Zato ima vsak avtoklav na vrhu izpustni ventil za zrak, ki je večji, in še en zračni ventil, ki je manjši.

Ko spustimo paro v avtoklav, mora ostati glavni zračni ventil odprt do temperature okrog 110°C še vsaj 5 minut, ali še bolje do temperature okrog 105°C še vsaj 7 minut. Zatem glavni zračni ventil zapremo, a manjši ostane odprt ves čas sterilizacije, da skozi njega uhaja zrak, ki ga s seboj prinaša v avtoklav uhajajoča para.

Takoj ko dosežemo odrejeno temperaturo za sterilizacijo, direktni dovod pare zapremo in ga preko regulatorja prenesemo na posredni dovod. Od tega trenutka dalje računamo čas sterilizacije. Ko je sterilizacija končana, dovod pare popolnoma pre-

kinemo in preidemo na zmanjšanje pritiska v avtoklavu, kolikor hlajenje doz opravljamo izven avtoklava ali pod pritiskom v samem avtoklavu.

V prvem primeru moramo zniževati pritisk v avtoklavu zelo previdno, da ne bi zaradi velikega notranjega pritiska deformirali doz.

Ko je končno pritisk v avtoklavu izenačen z zunanjim pritiskom, odpremo vrata avtoklava in avtoklav izpraznimo.

d) **Kontrola sterilizacije.** Za kontrolo sterilizacije obstajajo posebni instrumenti, ki so nameščeni na avtoklavih in se imenujejo **termomonografi**. Ti instrumenti beležijo, oziroma pišejo temperaturo ves čas trajanja sterilizacije.

Kolikor avtoklavi nimajo termomonografov, morajo delavci, ki vodijo sterilizacijo, pisati kontrolno knjigo. V to knjigo vpisujejo čas, začetek ter čas zaključka sterilizacije in temperaturo.

Alojz HUDALES

Spoznavanje postopkov izdelave pločevinastih doz za konzerve in način kontrole embalaže

Pločevinaste konzervne doze izdelujemo v glavnem iz bele pločevine. Za nekatere proizvode uporabljamo tudi aluminijevo pločevino.

Belo pločevino imenujemo tanjšo ali debelejšo polmehko jekleno pločevino, ki je prekrita z bolj ali manj debelo plastjo kositra. Na podlagi nanosa kositra in na podlagi načina pokositranja razlikujemo dve glavni vrsti bele pločevine, to je »elektrolitično« in »toplokositreno« belo pločevino.

Pri elektrolitični pločevini je nanos kositra izvršen z elektriko. Taka pločevina ima običajno zelo tanko plast kositra, ki se giblje od

0,60 gr/m² do 16,81 gr/m²,

računajoč pri tem količino kositra na obeh straneh plošče. Elektrolitična pločevina ima bolj enakomeren nanos kositra kot toplo izdelana bela pločevina.

Tako razlikujemo naslednje vrste elektrolitične pločevine:

N° 25 s ca. 5,60 gr kositra na m²
N° 50 s ca. 11,21 gr kositra na m²
N° 75 s ca. 16,81 gr kositra na m²

Prva številka je komercialna označba za ta namen. Pločevino prvih dveh števil uprabljamo za izdelavo doz za suhe proizvode, medtem ko N° 75 zelo mnogo uporabljamo za nesterilizirane konzerve in za manjše formate steriliziranih konserv v olju.

Pri vroče izdelani beli pločevini imamo druge označbe, ki jih delimo na anglo-ameriške in sovjetske označbe. Anglo-ameriške označbe, ki nam določajo debelino sloja kositra, imajo naslednje nazive:

(na obeh straneh)

Common coke	19,55 gr/m ²
Standard coke	23,54 gr/m ²
Best coke	26,68 gr/m ²
Canners Special coke	31,39 gr/m ²
Charocoal	40,36 gr/m ²

Canners Special Coke in Charocoal uporabljamo predvsem za mesne konzerve. Vrsto Common coke moremo uporabljati za nesterilizirane konzerve v olju, vrsto Standard coke za sterilizirane konzerve (do 125 gr) v olju in Best coke za vse ostale formate.

Sovjetski standard razlikuje tri vrste »pokritja«. Te vrste pokritja imajo naslednje nanose kositra, računajoč pri tem obe strani plošče.

I. vrsta pokritja	40 — 46 gr/m ²
II. vrsta pokritja	30 — 39 gr/m ²
III. vrsta pokritja	25 — 29 gr/m ²

Za nesterilizirane konzerve lahko uporabljamo belo pločevino III. vrste, a za sterilizirane konzerve, ne glede na format (velikost) doze, zadostuje II. vrsta pokritja.

Vroče pokositreno belo pločevino proizvajamo tako, da predhodno očiščeno namakamo

v raztaljenem kositru, ki v taki kopeli prevleče pločevino z debelejšo ali tanjšo plastjo kositra. Tako pokositrena pločevina se po kopeli v kositru ohladi in zvalja, da se izravna ter se nato sortira. Pri sortiranju se ločijo plošče z napakami. S takšnim sortiranjem dobimo plošče brez napak, ki jih prodajajo kot »prima« (angleško: »primes«). Plošče z napakami pa prodajajo kot »sekonda« (angleško: »wasters«).

»Sekonda« kvaliteta ima običajno naslednje napake: listi pločevine imajo zavite robove, listu manjka komad roba, na nekaterih mestih lista je kositer slabo nanesen oziroma ga na nekaterih mestih sploh ni, list ima na nekaterih mestih modrikaste ali črne pege.

Za različne formate konzervnih doz uporabljamo belo pločevino različnih debelin, ki se giblje od ca. 0,20 mm do preko 0,32 mm debeline. Belo pločevino je treba hraniti v skladiščih brez kislinskih hlapov.

PROIZVODNJA PLOČEVINASTE EMBALAŽE (DOZ)

Pločevinaste doze izdelujejo tako, da iz plošč bele pločevine režejo obode in štancajo dna in pokrove. Dna gumirajo na gumirnih strojih z gumijevimi vrvicami ali na strojih s tekočim gumijem.

Oobode lotajo z leguro kositra in svinca, v kateri ne sme biti več kot 50 % svinca. Pred lotanjem je potrebno del oboda osvoboditi od oksidnega sloja, to se pravi, da ga je treba »sekopirati« z nekim dekapantom, ki je nevtralen in ki pozneje ne izziva korozije. Uporaba razredčene ali »gašene« solne kisline ni priporočljiva pri izdelavi »decolage« doz, to je doz z lotanim pokrovom, ker mora biti vez pri teh dozah med obodom in pokrovom dobra. Razen tega je zelo težko očistiti kislino v notranjosti doze in se zaradi tega čisto dogaja, da v notranjosti doza zarjavi, ko je že sterilizirana.

Zato je vedno koristno, da za dekopiranje uporabljamo tak dekapant, ki je popolnoma nevtralen.

Razen »decolage« doz imamo tudi vlečene doze, ki jih izdelujemo na stiskalnicah za globoko vlečene doze. Za izdelavo teh vrst doz uporabljamo vedno nekoliko debelejšo

belo pločevino, kot je predpisana za odredeni volumen doze. Ako je n. pr. za »decolage club« doze predpisana debelina 0,26 mm, potem je treba za »vlečene« doze istega volumna vzeti debelino pločevine 0,28 mm, ker se pri vlečenju bela pločevina nekoliko stanjša.

Gumiranje pokrovov in dnov opravljamo zato, da se doza na zapiralnem stroju hermetično zapre. Gumijeve vrvce so običajno rdeče barve zaradi železnega oksida, ki je oksidu primešan. Če pa uporabljamo tekoči gumij, je potrebno vedeti, da takšen gumij proizvajajo v dveh vrstah. Ena vrsta rabi za kisle konzerve (zelenjavo in sadje) in je običajno sive barve, medtem ko rabi druga za ribje in mesne konzerve in je običajno rumene barve. Po gumiranju s tekočim gumijem se pokrovi sušijo 10—15 minut v posebnih pečeh pri temperaturi okrog 100 do 110 °C.

Vvaliteto gumijevih vrvic preizkušamo tako, da nekoliko vrvic z oljem vred zapremo v konzervno dozo in jih kuhamo dve uri pri 100 °C. Dober gumij mora ostati po končanem kuhanju popolnoma nespremenjen. Po gretju ne sme razpadati niti ne sme opuščati barve, a olje mora ostati brez tujega duha.

Liti gumij preizkušamo tako, da z njim zapremo dve do tri doze, v katerih je samo olje, in jih kuhamo 2 uri pri 100 °C. Po kuhanju odpremo agrafaturo doze. Po odprtju agrafature je gumij lahko nekoliko mehak, toda ne sme razpadati, če z žico ali žebeljem rahlo potegnemo preko njega.

Hermetičnost doz kontroliramo tako, da prazni, zaprti dozi prebijemo pokrov z odprtino premera 8 mm in v njo zalotamo 10 cm dolgo bakreno cev. Bakreno cev povežemo s kompresorjem ali jeklenko s stisnjenim zrakom oziroma acetilenom. Med jeklenko in dozo je vključen kontrolni manometer. Dozo potopimo v vodo in spustimo v njo komprimirani zrak ali acetilen. Doza mora prenesti pritisk dveh atmosfer brez prepuščanja zraka ali plina, kar bi delalo mehurčke v vodi. Večje doze morajo prenesti pritisk treh atmosfer. Kvaliteto bele pločevine naj bi kontroliral kemični laboratorij. Pločevinasto embalažo je treba hraniti v suhih skladiščih, pri čemer morajo biti odprti deli doz obrnjeni navzdol, da se v njih ne nabira prah in podobno.

A. B.:

Ribolov včeraj in danes

(Nadaljevanje)

Sardele potujejo kakor mnoge druge ribe in v našem morju gre njihova pot najprej ob italijanski obali mimo Gradeža in rta Punta Zdobu v najjužnejše območje Tržaškega zaliva. Na tem področju se ribe zadržujejo nekaj časa in se bližajo Istrskemu polotoku v višini Savudrijskega rta. Od tod se začno spuščati na odprto morje do 20 km daleč.

V maju in juniju se zopet približajo Savudriji in se ob obali pomikajo proti jugu.

To potovanje rib da toliko lova tudi na italijanski obali, da se je tudi tam razvila predelovalna industrija (n. pr. Catoliki).

Večkrat uberejo sardele drugo pot. Pojavijo se na plitvinah okrog Suska, potujejo proti Kamenjaku ter dalje proti severu ob zahodni obali Istre. Od katere strani pridejo

sardele v Istro, je odvisno tudi njihovo ime »severne« ali »južne« sardele. Področje južnih sardel so tudi lovišča otoka Umija, Galiote, rta Zaglav in dalje do Creskega zaliva.

Ob vseh teh loviščih »južne« sardele so že pred I. svetovno vojno nastale tovarne ribjih konserv in leta 1940 tudi na Cresu.

Naše sardele so nekaj manjše od dalmatinskih in jih je treba za 1 kg 32—36. Zadnja leta je bilo opaziti, da se je glede velikosti sardela izboljšala in je bilo često že 28 sardel dovolj za 1 kg.

Tudi glede največjega navala rib poznamo razlike. Medtem ko imajo okrog Visa najboljši lov v maju in juniju, je le-ta pri nas v jesenskih mesecih. Naša sardela je tudi mnogo bolj nežna kakor dalmatinska in ima zelo mehke luske, kar jo dela manj odporno in s čimer mora predelovalna industrija računati.

Posebnost v ribolovu je lov na ciplje, ki ga poznajo že dolgo, ko so si ta lov zaradi rentabilnosti lastili plemiči in cerkvene ustanove in si ga zagotovili s posebnimi pravici.

Šele v času cesarice Marije Terezije so dobili ribiči pravico loviti ciplje v področjih, kjer so se le-ti zbirali v večjih jatah.

Lovišča za ciplje poznamo v zalivu reke Mirne, v zalivu pri Poreču, v Linskem kanalu, najbogatejši lov na ciplje pa je v Piranskem zalivu.

Pred II. svetovno vojno so nalovili letno v Piranskem zalivu 50—60 ton cipljev. Po vojni je ulov padel in so v letih 1945—1954 ujeli povprečno le 30 ton. Meseca decembra 1955 so nalovili kar 120 ton, kar je bil dotlej najbogatejši lov.

Lov na ciplje pa zahteva tudi svojstveno organizacijo. Štirje stražarji opazujejo z zvišenih točk premikanje ribjih jat vse od meseca marca do oktobra, ko število straž povečajo na dvanajst stražarjev. V tem času se zatekajo ciplji zaradi ohlajanja morja v toplejše zatišje, ki ga najdejo v navedenih zalivih.

Piranski zaliv ima šest takih mest, kjer se zbirajo ciplji redno vsako leto, in za ta mesta ribiči dobro vedo. Ko se ciplji zberejo na določenih mestih, se začne lov. Štirje specializirani ribiči in nekaj navadnih ribičev na dveh ladjah razpnejo okrog cipljev do 1300 m dolgo mrežo, imenovano »trato«, ter jo ob pomoči kakih 50 delavcev, ki pridejo običajno iz solin in ki v čolnih pomagajo urediti mrežo, vlečejo plen po plitvini proti obali. Ribiči z obale pomagajo potegniti ciplje na kraj, od koder jih s kamioni takoj razvozijo širom po naši zemlji pa tudi v inozemstvo.

Od lova na školjke je pri nas najzanimivejši lov na Noetove barčice, ki jim tu pravimo po domače »mušoli«. To ime je prišlo od beneških ribičev in smo ga usvojili tudi

pri nas. S posebnimi mrežami, ki so jih imenovali tudi »mušolere«, so nabrali ribiči pred vojno 400—500 ton teh školjk na leto, kar je šlo v glavnem v Trst.

V letih 1947—1948 je epidemična bolezen uničila skoraj vse »mušole« v Istri in Dalmaciji, zato je danes ta lov omejen do skrajnosti.

Istrska obala je pa izredno ugodna za razvoj ostrig in dagenj in so v preteklosti vzgajali tudi do 20 milijonov ostrig in na desetine vagonov dagenj.

Tudi tu sta bili važni lovišči Piranski in Strunjski zaliv, dokler ju ni uničila vojna in bi ju bilo treba obnoviti.

Po letu 1945 so tukajšnje ribiške zadruge životarile in hirale, ker niso mogle stopiti v korak z novim časom. Da bi se ribolov okrepil in da bi tukajšnji industriji zagotovili dovolj surovin, je bilo leta 1948 ustanovljeno podjetje »RIBA«, ki je bilo ob ustanovitvi delniška družba, njen prvi direktor pa Andjelka ZLOBEC. Prve štiri ladje za »Ribo« je izdelala Ladjedelnica v Piranu, sredstva zanje je dala Istrska banka, ki je bila tudi glavni delničar. Z Reke so dobili pred tem 4 stare ladje, ki so bile prej last Arrigonija. V prvi posadki, ki je šla na lov za podjetje »Riba«, je bil motorist Avgust Depaze, kapitan pa je že umrl. Ta prvi ribolov je bil meseca junija 1948. leta. S tem so bili postavljeni temelji današnjemu ribolovu v Izoli.

Leta 1958 se je bivše podjetje »Iris« odločilo za gradnjo dveh ladij, kar je pomenilo začetek obnove flote pri konzervnih tovarnah. Tema prvima dvema so sledile druge in današnji kombinat ima 11 ribiških in 2 prevoznih ladij, »Riba« Izola pa kar 13 ribiških ladij. Tako ima kombinat 4 nove ribiške ladje, sedem pa jih je prevzel od podjetja »Ribič« v Piranu, ki je šlo leta 1959 v likvidacijo. Vseh enajst ladij je v letu 1960 nalovilo 269.438 kg rib. Lovile pa niso vse vso sezono, ker so bile nekatere dolgo v popravilu.

Od podjetja »Riba« smo dobili 759.952 kg rib, od drugih ribolovnih podjetij pa 1.471.437 kilogramov. Iz uvoza smo dobili 3.609.210 kg rib, predvsem atlantske tune in turške palamide. Torej je bilo leta 1960 predelano 6.109.677 kg raznih rib.

Današnje ribiške ladje so opremljene z agregati 1200—1500 Watov. Ti agregati so domačega in tujega izvora. Ladje so opremljene tudi z zvočnimi sondami za odkrivanje ribjih jat globoko v morju. Na vsaki ladji je tudi radijski oddajnik, s katerim ribiči vzdržujejo zvezo s podjetjem.

Nekdanje bombažaste mreže so zamenjale nylonske, ki so sicer dražje, so pa mnogo trajnejše.

Sedanja proizvodnja kombinata predstavlja 30 % celotne jugoslovanske industrije ribjih konserv.

Ivo HAJŠEK

Problemi službe HTZ ob decentralizaciji delavskega samoupravljanja

Služba HTZ zajema v našem podjetju varnost pri delu, ki obravnava zaščito delavcev pred mehanskimi poškodbami, in zaščito delavcev pred boleznimi, ki nastopajo v zvezi z delom, ter higieno dela, ki obravnava osebno higieno in higieno pri delu.

Obe dejavnosti HTZ nastopata ločeno vsaka zase, ali pa skupno, in ju je včasih zelo težko razložiti. Umazana in mastna tla bi lahko n. pr. obravnavali kot področje higiene dela, če pa kdo na spolzkih tleh pade, pa lahko to obravnavamo s stališča varnosti pri delu.

Izvajanje ukrepov za varstvo in higieno pri delu je naloga operativnih vodij posameznih oddelkov oziroma vodij ekonomskih enot, medtem ko ugotavljanje pomanjkljivosti ter teoretična obdelava posameznih primerov sodi v pristojnost referenta za HTZ.

Področje higiene dela in osebne higiene je že nekoliko bolj udomačeno pri naših operativnih vodjih, ker je pač tesno povezano s tehnološkimi procesi. Zato se na tem področju tudi bolj udeležujejo. Toda s tem še ni rečeno, da vse probleme sproti rešujejo in da je higiena taka, kot bi morala biti. Mnogo je glede tega še nerešenega ali pa se rešuje po posredovanju drugih činiteljev.

Dolžnost referenta HTZ je, da opozarja na pomanjkljivosti in kontrolira njihovo odpravljanje. Če pa se določeni problemi stalno ponavljajo, bi morali organizirati tudi stalni nadzor za odpravo pomanjkljivosti. Referent tega res ne more opravljati sam, saj za to tudi nima osebja. Zato pa mora stalno sodelovati s posameznimi vodji oddelkov, od katerih je tudi odvisen uspeh dela na tem področju.

Vodje oddelkov, predvsem mlajši, ki so bolj naklonjeni za sodelovanje z referentom HTZ, imajo svoje oddelke in okolico vzorno urejeno in zato tudi manj nezgod pri delu. Starejši delavci pa največkrat smatrajo službo HTZ za nekaj odvečnega, ne pa kot svojega pomočnika in sprejemajo navodila referenta z mučeniškim izrazom na licu, češ: »sedaj me še ti moriš z nepotrebnimi stvarmi, ko imam že tako dovolj skrbi s proizvodnjo.«

Ne smemo pozabiti, da proizvodnje ne začnemo s surovino in končamo s proizvoddom. Prav tako, ali pa še bolj je v proizvodnji pomemben činitelj človek.

Proizvajalca kot človeka, ki je, kakor smo ugotovili, najvažnejši činitelj v proizvodnji, si oglejmo nekoliko podrobneje s stališča varstva pri delu.

Posamezne ljudi družijo v skupnost isti interesi in če so ti interesi v korist celotni

družbi, tedaj družba ta interes tudi podpira. Tudi naše podjetje si lahko predstavljamo kot neko skupino ljudi, ki ima skupen interes. Ta naš skupni interes je, da si z organizirano proizvodnjo in prodajo dobrin zagotavljamo svoj obstoj v obliki osebnih dohodkov s ciljem, da se proizvodnja odvíja čim bolj ekonomično, ker se bo s tem povečal tudi dohodek.

Eden izmed činiteljev ekonomske proizvodnje je tudi odstotek odsotnosti z dela zaradi bolezni. Res je, da vsak človek prej ali slej lahko zboli ali se poškoduje in je s tem izločen iz proizvodnje. Nastaja pa vprašanje, ali se ne bi dalo obolenja oziroma poškodbe preprečiti. Večinoma bi na gornje vprašanje dobili pritrdilen odgovor, ki bi se glasil: »Da, dalo bi se preprečiti, če bi storili to in to!« Toda zelo malo je v proizvodnji takih, ki bi si to vprašanje zastavili, še manj pa takih, ki bi po tem odgovoru ustrezno ukrepali. Saj oddelkovodja največkrat niti ne ve, koliko je imel v določenem obdobju ljudi bolnih, še manj pa, zakaj so oboleli. Ob decentralizaciji samoupravljanja bo moral te probleme prevzeti vodja proizvodne enote in bi sodelovanje oddelkovodje z varnostnim tehnikom in obratnim zdravnikom lahko v tem primeru mnogo koristilo, saj bi ugotovljene pomanjkljivosti lahko strokovno odpravili in bi dosegali še večje uspehe.

Drugi pogled na nezgode in obolenja je merilo humanosti do svojega delovnega soto-variša. Vodji oddelka ne sme biti vseeno, če se njegov delavec po končanem delu vrne k svoji družini zdrav, ali pa so ga morali hudo poškodovanega odpeljati v bolnišnico oziroma je obolel za trajno boleznijo, ki je v zvezi z delom!

Prej ali slej se bomo vprašali: »Ali sem res storil vse, da bi bil preprečil nezgodo?« »Ali sem storil vse, da preprečim nesrečo svojega sodelavca?« To vprašanje naj spremlja vsakogar, preden odredi delavca na določeno delo in prepričan je lahko, da bo na ta način preprečil marsikatero tragedijo in izpolnil svojo dolžnost do soto-variša in do celotne družbe.

Potek proizvodnje največkrat sam določa važnost higiene v svojem sklopu. Posebno mesto pa dobi higiena pri proizvodnji prehrambenih artiklov. Res je, da imata pri tem odločilno vlogo okus in videz. Prav posebno pozornost pa moramo posvetiti higieni proizvodnje. Vsak kupec, ki pride po opravkih v tovarno, si želi ogledati tudi proizvodnjo. Jasnó, da bosta odločilno vplivali na to, ali

bo kupec še naprej pri nas kupoval, tudi higiena dela in čistoča delavk. Iz tega sledi, da nam nenehna skrb za izvajanje higienskih mer prav tako zagotovi uspeh kot sama kvaliteta. Zato naj ta opozorila vsakdo upošteva kot prizadevanje za doseg čimvečjih uspehov in kot tovariško sodelovanje, ne pa kot nekako kritiko in zlonamernost.

Posebno zmotno mnenje posameznikov se je pojavilo glede preventivnih zaščitnih sredstev, ki so dana na razpolago na tistih delovnih mestih, koder je bilo ugotovljeno prekomerno trošenje. Nekateri menijo, da so ta sredstva namenjena za nekakšno socialno podporo. Uprava podjetja dejansko daje določena zaščitna sredstva tja, kjer na noben drug način ne more zaščititi delavca pred škodljivimi vplivi. Na splošno pa vlada prepričanje, da je delavec, ki dela na nekoliko bolj izpostavljenem delovnem mestu, razen večje plače upravičen še do izrednih kontingentov.

Mnogi dokazujejo, da prekomerno trošijo svojo obutev, to je lahke nizke čevlje, ter s tem podkrepjujejo upravičenost do težkih delovnih čevljev. Popolnoma jasno je, da lahki čevlji res ne morejo dolgo vzdržati v pogojih, kakršni so v naši tovarni. Še bolj razumljivo pa je, da težki delovni čevlji, ki so nalašč za to pripravljeni, vzdržijo vsaj dvakrat toliko kot lahki nizki čevlji. Toda

samo zaradi teh razlogov podjetje še ni dolžno dajati čevljev delavcem, ki delajo v težjih pogojih. Vsem tem svetujemo, naj se v kakšni prosti urici nekoliko posvetijo računici, ker bodo tako kmalu ugotovili, v kakšni obutvi naj prihajajo na delo.

Podatki o delovnih nezgodah v sedmih mesecih letošnjega leta so pokazali naslednje število nesreč v posameznih oddelkih:

Embalažni oddenek	31
Predelava ribe	30
Predelava zelenjave in skladišče	21
Težaška skupina	9
Zidarji	7
Mehanična delavnica »Iris«, skladišče transportne embalaže, mehanična delavnica »Argo«	4
Sodarji, garaža, oddenek juh, oddenek paradižnika, skladišče gotovih izdelkov	3
Ribiška flota, oljarna, menza	2
Skladišče pločevine, litografija, skladišče lesa, kurilnica, zabojarna, plnataža	1

Skupaj: 137

● Ali sem storil res vse, da bi bil preprečil nezgodo svojega sodelavca?

S. KAPELJ

Člani našega kolektiva po spolu in starosti

Rezultati analize, ki jo je napravil splošni sektor v preteklem mesecu, so takšni, kakršne smo pričakovali. Nekoliko nas je začudilo le razmerje med moško in žensko delovno silo. Ko smo doslej grobo ocenjevali to razmerje, smo vedno ugotavljali in trdili, da imamo v kombinatu približno 2 tretjini žensk in le 1 tretjino moških. Analiza nam je pokazala nekoliko drugačno sliko: predstavnic ženskega spola je pri nas 59,9 %, moškega pa 40,1 %.

S starostnim sestavom smo lahko prav zadovoljni, saj predstavljajo večino našega delavstva mlajši ljudje. Točno razmerje nam prikazujejo tile podatki:

do 18 let starosti je	1,37 % članov,
od 18—25 let starosti je	30,42 % članov,
od 25—35 let starosti je	33,75 % članov,
od 35—45 let starosti je	19,72 % članov,
nad 45 let starosti pa je	14,74 % članov.

Zelo zanimivo je razmerje spolov v posameznih starostnih skupinah. Ugotovili smo naslednje odstotke:

v skupini do 18 let starosti je 33,33 % moških in 66,66 % žensk,

v skupini od 18—25 let starosti je 20 % moških in 80 % žensk,

v skupini od 25—35 let starosti je 46,60 % moških in 53,40 % žensk,

v skupini od 35—45 let starosti je 48 % moških in 52 % žensk,

v skupini nad 45 let starosti pa je 56,44 % moških in 43,56 % žensk.

Iz gornjih podatkov je razvidno, da se pri nas tehnica v prvih dveh skupinah, predvsem pa v drugi (od 18—25 let starosti) močno nagiba v korist žena oziroma deklet, saj je le-teh kar 80 %. Po močnem padcu v tretji skupini udeležba žena v proizvodnji postopoma pada, tako da v starosti nad 45 let že prevladujejo moški.

Kaj lahko sklepamo ob tem pojavu? Zlasti to, da se naša žena zaposluje v mlajših letih, pred sklenitvijo zakonske zveze, nato pa mora rada ali proti svoji volji zapustiti službo in se posvetiti družini in otrokom. Tudi ta problem bo treba čimprej in kar najbolje rešiti.

Avgust BREZAVŠČEK

Zvijača je uspela

V lepo poletno jutro je odmevala vesela pesem borcev Tomšičeve brigade, ki so v dolgi koloni korakali od Primskovega proti Čatežu.

Za seboj smo imeli hudo borbo z Nemci, toda padle so postojanke na Javoru in Osredku, uničeni so bili kamioni z vojaštvom vred, ki je hitelo iz Litije napadenim na pomoč. Zaplenjeno avtomatsko orožje se je lesketalo v jutranjem soncu in po svoje prispevalo k dobremu razpoloženju.

Z zvoki harmonike se je brigada bližala Čatežu, rezidenci Tomšičeve brigade, kakor smo imenovali ta prijazni kraj vsi, ki smo bili tolikokrat deležni gostoljubnosti njegovih prebivalcev. Tu bo po dveh neprespanih nočeh, polnih ognja, grozot in smrti, zopet mir in počitek, ki smo ju bili vsi tako potrebni.

Pred nami se je že odprla prelepa dolina, polna blagih holmcev z lepo urejenimi vinogradi in njivami ter kot v okras posejanimi belimi hišicami, ki so se kopale v jutranjem soncu.

Tedaj pa povsem nepričakovano zareglja po vsej koloni hkrati najmanj deset mitraljezov in brzostrelk, vmes puške in bombe.

Iznenađenje je bilo popolno. Nihče ni niti najmanj pričakoval takšnega sprejema, sicer bi poskrbeli, da do tega ne bi prišlo.

Italijani so sipali ogenj iz vseh vrst orožja po vsej koloni. Na hitro formirana obramba je sicer pregnala prvo zasedo, a kaj, ko smo za njo naleteli na drug močnejši obroč, ki se je preko noči že tudi zasilno utrdil in neusmiljeno žgal po naših vrstah.

Tedaj se je tudi iz cerkve na Primskovem oglasila težka »Breda« in zlohotno klockotala za našim hrbtom.

Z večšim manevrom smo se splazili izpod tega ognja in se zagnali v drugo smer. Toda tudi ta vrh je bil že dobro zaseden in utrjen, tako da je bil preboj nemogoč. Poskušali smo v smeri proti Mirni. Toda zaman. Povsod so bili gosto zasedeni položaji, s katerih so se Italijani žilavo upirali. S temi poizkusi smo ugotovili, da smo krepko obkoljeni in da nas nameravajo na tem malem prostoru popolnoma uničiti. Število ranjencev se je večalo od ure do ure. Proti poldnevu sta se pojavila še dva aviona, ki sta nas prav na gosto obsipavala z bombami. Vsa dolina je smrdela po smodniku in dimu eksplozij. Ljudje so preplašeni nosili iz svojih hiš borno imetje ter ga skrivali pod drevje, ker so pričakovali bombardiranje.

Izvidnica, ki so jo postavili v zvoniku na Zaplazu, nas je imela ves čas pred očmi in sproti sporočala, kjer smo, da težki bacači niso tolkli v prazno. Položaj je postajal vsak

trenutek brezupnejši. Iz Trebnjega so se pomikali tanki, ki naj bi dopolnili akcijo in naš že tako kritičen položaj še poslabšali.

Vsi prehodi so močno zasedeni in od povsod se oglašajo orožje, le iz smeri Vel. Loke je mir. Toda kaj, tu je utrjena postojanka. Betonski bunkerji varujejo postajo, cesto in železnico. Torej tudi tu ni proste poti. Ker je bilo treba izhod na vsak način najti, se je štab odločil za zvijačo.

Po nekem civilistu-železničarju je poslal komandi postojanke pismo s sporočilom, da je na položajih okrog postojanke naše topništvo, ki bo zdrobilo postojanko v prah, če pade le en strel na partizansko kolono, ki si bo izsilila prehod preko njihove postojanke. V pismu je bilo še rečeno, da tudi ujetnikov ne bomo priznali, to se pravi, da bodo vsi likvidirani.

Na ta strašni ultimat je bil takoj poslan odgovor, da gremo lahko mimo njihove postojanke, samo takoj in hitro. Mudilo se je pa tudi nam, saj so se tanki iz Trebnjega že nevarno približali, po progi pa se je pomikala oklepna drezina, ki tudi ni imela dobrega namena.

Poldne je že odzvonilo, ko smo se zvrščeni v kolono in težko obloženi s številnimi ranjenci bližali postojanki.

Z malce čudnimi občutki smo se bližali bunkerjem, iz katerih so molele cevi mitraljezov. Samo pritisk na petelina, pa bi rafali zopet kosili po naši koloni. Ali jim lahko popolnoma zaupamo? Ali ne bo tule pred temi bunkerji konec naše poti? In če ni past, zakaj so nam dovolili prehod? Ali se mar res boje našega topništva, ki ga nikjer ni? Morda pa so naši simpatizerji?

S takimi in podobnimi vprašanji se je ukvarjal vsak zase, medtem pa ogledoval, kateri bunker bo vzel na piko, če pride do napada. Naročeno je namreč bilo, da naj v primeru napada samo z bombami navalimo na bunkerje in tako omogočimo prenos ranjencev. To bi bila v tem položaju edina rešitev.

Domačini so nas začudeno gledali in nas spraševali, kaj to pomeni. Prinašali so nam mleka, kruha in cigaret, kar pač je imel kdo pri roki. Italijanski vojaki so stali v gruclah in nas opazovali mirno, kakor da ne bi bili tu zaradi nas.

Po cesti se je pripeljal s kolesom italijanski oficir in zamišljeno gledal nekam v tla pred kolo, tako da nas je opazil šele nekaj metrov pred seboj. Tega srečanja se je tako prestrašil, da bi kmalu padel s kolesa. Ko smo se mu pa smejali in mu napravili v koloni prehod, je pozdravil s pestjo, kot so pozdrav-

ljali takrat partizani. S tem je revež izzval še večji posmeh, saj je pokazal, da prav nič ne ve, pri čem je. Morda je mislil, da je že naš ujetnik. Ko je bila ura dve popoldne, smo bili že vsi preko ceste in železnice ter smo se že vzpenjali v nasprotni breg.

To našo potezo je odkrila izvidnica iz Zaplaza, ki je javila v Trebnje, kje smo, kajti zelo blizu so začele padati topovske granate, ki pa nam niso prizadejale izgub.

V gozdu smo v ostrem ovinku spremenili smer in se rešili nadležnih granat, ki so nam bile dotlej za petami.

Sedli smo in počivali. Gledali smo na nasprotno hribo, kjer je še vedno grmelo in tre-

skalo. Manjša skupina se je prebijala proti Mirni, z njo pa tudi tovariš, ki je nosil cev težkega bacača. Vse ostale dele bacača in tudi mine smo imeli, le cev se je nekam izgubila. To je bilo tudi naše najtežje orožje.

Nekdo se je šalil, le kje bo šla naša »artiljerija«, češ da je ta steza prestrma za naše topove.

Bližali smo se že Dobrniču in mrak je že padal, ko je okrog Čateža še vedno grmelo. Fašisti so stiskali prazen obroč.

V posebno zadovoljstvo pa nam je bila drugi dan novica, da so Italijani na kamionih vozili ranjence in mrtve iz Čateža, ki so v tej zmedi padli od zadetkov lastnega orožja.

Rajko MAKOVEC

Naš počitniški dom v letošnji sezoni

Nočem že v naslovu imenovati kraja Lepena ali Lepenja, ker res ne vem, kako je prav in nočem, da bi bila napaka zaradi krepkejšega naslovnega tiska še večja. V našem glasilu govorimo namreč o Lepenji, na tablah v kraju samem pa piše Lepena. Če govoriš z domačinom, boš opazil, da kraj imenuje Lepena, potok, ki teče skozenj, pa Lepenja. To sem ugotavljal vsak dan in zato ne vem, kako naj rečem, da bo prav.

Bodi tako ali drugače, naš počitniški dom me vsako leto bolj privlači. Čisti gorski zrak in blažen mir blagodejno vplivata na naše živce, ki so jih vsakodnevne skrbi marsikomu že precej zrahljale. Še sreča, da se mudijo v domu tudi gostje z majhnimi otroki, ki kdaj pa kdaj poskrbijo za živahnost. Približno isto vlogo ima tudi radio, ki s težavo lovi tiste svoje valove, ki se kljub zaprekam, ki jih predstavljajo okoliški gorski velikani, pre-

Lutmanova mama in upravnik Julij sta lepo skrbela za številno družino v Lepeni

bijejo do antene. Zato sprejem motita šume in prasketanje, ki skoraj onemogočata razumljiv sprejem poročil. Ker so gostje v domu med kosilom ali večerjo lahko vzdržali to mešanico dokaj močnih glasov, si upam trditi, da so to vidni dokazi ugodnega vpliva miru na ljudi, katerih živce smo že ocenili za zelo slabe.

Vsekakor je treba spregovoriti tudi o prehrani, katere važnost je za delovnega človeka, ki preživlja svoj letni dopust, na prvem mestu. Tudi glede tega lahko z zadovoljstvom zabeležimo, da so bili tisti, ki so glede prehrane zahtevnejši, s hrano, njeno količino, kakovostjo in načinom postrežbe zelo zadovoljni. Kadarkoli si si zaželel pijače ali skodelico kave, si bil takoj solidno postrežen.

Tudi za razvedrilo je v našem domu dosti možnosti. Krajši in daljši izleti v krasno okolico so pravi užitek za vsakogar, kdor zna ceniti lepoto nedotaknjene gorske narave. Na takih izletih se človek dobro razgiblje in naužije svežega zraka. Komur ni do hoje, se lahko razgiblje na balinišču, kjer smo prisostvovali ostrim borbam med posameznimi bolj ali manj izurjenimi ekipami. Da so v tej igri sodelovale res sveže in močne sile, pri-

čajo na več mestih podrte in preluknjane »planke«, ki dostikrat niso vzdržale pritiska krogle, ki se je nato znašla več deset metrov daleč v travi.

Tudi eventualna ploha ni nikdar skalila vedrega razpoloženja v domu. Če si nismo krajšali časa z raznimi igrami, smo lahko v miru čitali ali pa skušali nadoknaditi tisti spanec, ki nam ga tolikokrat zmanjka, če hočemo pravočasno priti na svoje delovno mesto. Tudi strokovnjaki za dovtipe so izkoristili deževne urice ali pa večerni čas in neprekinjeno servirali svoje blago v zelo pestri izbiri: od mastnih, že neštetokrat pogretyh pa do sodobnih vsemirskih dovtipov. Smeha in dobrega razpoloženja ni nikdar zmanjkalo.

Škoda je le, da so nekateri člani kolektiva premalo disciplinirani in ne pridejo v dom ob dogovorjenem času. Ker sem se prepozno prijavil, sem komaj dobil sobo, češ da je vse zasedeno. Dejansko pa ves čas med mojim dopustom dom ni bil polno izkoriščen, včasih komaj polovično. Kaže, da si prijavitelci zadnji čas premislijo in s tem povzročijo, da dom ni popolnoma zaseden kljub interesu, ki ne dobijo napotnice, ker bi pač po prijavah že morala biti vsa mesta zasedena. Zato bi bilo tudi glede tega zaželeno več discipline.

Boris GREBENC

Ob ustanovitvi nogometnega kluba „Delamaris“

Kljub aktivnosti članstva bivšega NK Izola, uspehom, ki jih je ta klub dosegel, in prizadevanju uprave kluba, ni bilo pred začetkom letošnje jesenske sezone nobenih možnosti za nadaljnji obstoj kluba. Finančne težave in težave organizacijskega značaja (zlasti prevozi moštven na tekmovanja), po drugi strani pa brezizhodni položaj, da bi v tem pogledu prišlo do izboljšanja, je prisilila upravo kluba za sklicanje izrednega občnega zbora, na katerem je bil klub razpuščen.

V takem položaju, ko je že kazalo, da bo naše mesto ostalo brez nogometa, je na pobudo številnih članov našega kolektiva delavski svet kombinata osvojil predlog za ustanovitev Nogometnega kluba »DELAMARIS« in mu tudi takoj odobril najpotrebnejša sredstva za njegovo delovanje. Vsestransko razumevanje in naklonjenost našega delavskega sveta, ki jo je pokazal pri rešitvi tega problema, ki ni bil le problem kombinata, temveč problem vse komune, sta pripomogla k vključitvi skoraj vseh igralcev bivšega NK Izola — tudi tistih, ki niso člani našega kolektiva, v novoustanovljeni NK »DELAMARIS«. Nastopajoča moštva že z uspehom izpolnjujejo svoje obveznosti, ki so si jih zadala ob ustanovitvi. Od petih prvenstvenih tekem, ki jih je odigral NK »DELAMARIS« v okrajnem prvenstvu, je klub dosegel 4 zmage in en ne-

odločen rezultat ter se uvrstil na I. mesto prvenstvene lestvice. Porazil je v Izoli NK Pivko s 4:0 in »Sidro« Piran s 4:0, NK Postojna s 4:2 ter NK Ilirsko Bistrico v Kopru s 3:0. Neodločeno (2:2) je igral z NK »Taborom« v Sežani.

Prvenstvena lestvica po V. kolu je naslednja:

1. Delamaris	5	4	1	0	17:4	9
2. Tomos, Koper	4	4	0	0	17:4	8
3. Sidro, Piran	5	2	1	2	11:8	5
4. Jadran, Dekani	4	2	1	1	7:4	5
5. Tabor, Sežana	5	1	2	2	13:13	4
6. Postojna	5	1	1	3	11:10	3
7. Ilir. Bistrica	5	1	0	4	8:23	2
8. Pivka	5	1	0	4	1:17	2

V tabeli sta upoštevani tudi tekmi s Sidrom in Taborom. Tekma s Taborom bo ponovljena. Kot je znano, je bila tekma s Sidrom 8 min. pred koncem prekinjena pri rezultatu 4:0 v korist Delamarisa zaradi napada igralca Sidra na gledalce. Ostanek tekme bosta kluba odigrala naknadno, 2 igralca Sidra pa sta že prejela primerno kazen. Koprski časopis »Slovenski Jadran« je kot običajno, kadar gre za nogomet v Izoli, ta nešportni izgredek nekaterih piranskih igralcev izkoristil in z neresničnimi izjavami prikazal potek v

popolnoma drugačni luči, seveda v škodo Delamarisa. Ker »Jadran« ni uspel in ni imel za potrebno napisati o novoustanovljenem klubu do sedaj še nobenega prispevka, da bi s tem skušal podpreti lepo zamisel našega kolektiva, menim, da je tudi tako pisanje škodljivo in nepotrebno!

Kriza v tem športu je torej prebrodena. Tradicija, ki jo je imela Izola v nogometu, ni

pretrgana. Dani so vsi pogoji, da se klub razvije v močno športno organizacijo, ki bo upravičila svoj obstoj in naklonjenost našega kolektiva, kateri mu je omogočil ustanovitev in delovanje. Dolžnost uprave kluba in igralcev pa je, da z vztrajnim, aktivnim delom in borbenostjo dvignejo to priljubljeno panogo športa na raven, ki bo dostojna imenu »DE-LAMARIS«.

Miro ŠTRANCAR

Ali res ni mogoče drugače?

Ponovno so Izolčani brali neresnične vesti, ki jih je objavil tokrat »SLOVENSKI JADRAN« pod rubriko »ŠPORT«, in sicer v članku z naslovom »SPET PRETEP V IZOLI«.

Pisec naj pove, kdaj in kolikokrat je že bil pretep v Izoli.

Sprašujemo se, ali piscu res ni mogoče pisati resničnih dogodkov in tako obvestiti čitalce? Pisec namreč omenja v uvodnem podnaslovu navedenega članka, da je publika na nedeljski tekmi nogometnega prvenstva, ki je bila odigrana dne 17. 9. 1961 med NK Delamaris proti NK Sidro iz Pirana v Izoli, »Z DIVJAŠKIM PRETEPOM POČASTILA GOSTUJOČE IN SVOJEMU KLUBU NA PRAVILA MEDVEDJO USLUGO«.

Vsakemu športnemu novinarju je omogočeno, da si izbere prostor, ki mu je najbližji in najbolj ugoden za opazovanje tekme. Kljub temu se dogodi, da obvešča javnost o raznih dogodkih na igrišču neresnično in popačeno.

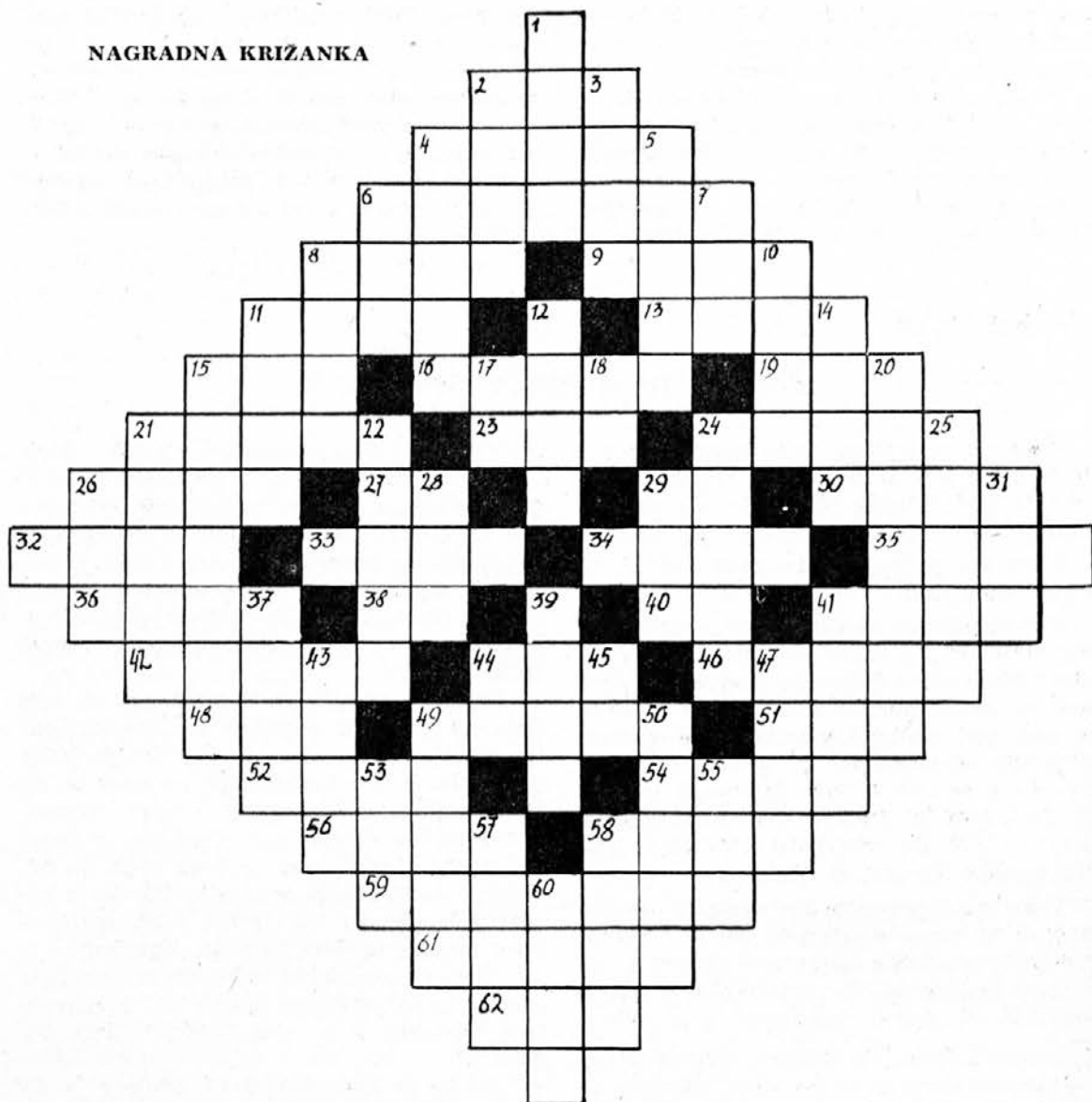
Razumljivo je, da je pisec večkrat v nerodnem položaju in se ne more odločiti, na katero stran bi vrgel krivdo. Zato mu je pač najlažje opisovati take izmišljene dogodke, ker o nogometu ne razume toliko, da bi pra-

pravilno ocenil predvsem sam potek tekme in pa posamezne igralce. N. pr. Boško je zabil gol, Muftić je odlično branil itd. Običajno piše pisec proti tistemu klubu, ki mu ni všeč. O tem smo se prepričali ne samo sedaj v tem članku, pač pa tudi v že prej objavljenih člankih pisca. Kar bi moral pisati objektivno, je vedno prikazal v napačni luči, seveda proti Izoli.

Poglejmo resnici v oči predvsem ob tem zadnjem športnem dogodku oziroma incidentu. Pisec navaja, da se je publika divjaško pretepala. Niti z besedico pa ne omenja, da je povzročil incident igralec »Sidra« Tomaš, ker je močno streljal žogo v publiko in zadel 10-letnega otroka, ki ga je žoga vrgla na tla. Nato je začel otroka še daviti. Vse to je pisec spregledal in tako rekoč odobravalo početje igralca »Sidra« Tomaša. Vprašamo ga, kaj bi storil sam, če bi videl, da kdo pretepa njegovega ali drugega otroka. Po njegovem pisanju sodeč, bi to, vsaj tako je videti, dovolil.

Naj bo že kakorkoli, želja čitalcev je, da so vesti objektivne, ker v nasprotnem primeru čitalci ne bodo zainteresirani za branje takih lažnivih in izmišljenih poročil.

NAGRADNA KRIZANKA

Vodoravno: 2. klica, 4. zmočen, 6. opis poto-
vanja, 8. vrsta premoga, ki je nastala iz maha
in lišajev, 9. destilat riževega sladu, 11. pekovo
orodje, 13. afriško pristanišče, 15. morski pojav,
16. znojen, 19. jadranski otok, 21. letalec, 23. go-
sta tekočina, 24. instinkt, 26. moško ime, 27. pred-
log, 29. predlog, 30. kopno sredi morja, 32. trač-
nice, 33. punt, 34. slovenska reka, 35. najmanjši
delec snovi, 36. majhen plug, 38. osebni zaimsek,
40. vprašalnica, 41. glivica, ki povzroča snetljivi-
vost, 42. azijska dežela na južni strani Himalaje,
44. perje pri repi, 46. žival, ki živi v Južni Ame-
riki in jugovzhodni Aziji, 48. proizvod tkanja,
49. trpeči človek, 51. kratica za »Društvo inženir-
jev kemije«, 52. del stanovanja, 54. dežela na
Daljnem vzhodu, 56. matere, 58. latinski izraz za
»enako, isto«, 59. težak, utrudljiv, 61. del obleke,
62. spanje, sanje.

Navpično: 1. količinski prislov, 2. določena
višinska točka, 3. drevo, ki nam daje hladno
seno in okusen čaj, 4. potopitev, 5. trinog, 6.
znoj, 7. sadež, 8. čevljarско orodje, 10. pol »kera-
mike«, 11. vrsta maščobe, 12. zarez pri sodih,
14. golo, brez obleke, 15. moški (lat.), 17. del vo-
za, 18. začetnici našega znanega političnega de-
lavca, 20. rastlinoslovec, 21. slovensko obmorsko
mesto, 22. drevo hitre rasti, 24. okrasek, 25. pri-
slov, 26. tišina — mirovanje, 28. reka v SZ,
29. zal, 31. geometrijski pojem, 37. oris, 39. pisar-
niška potreščina, 41. počivam v spanju, 43. glej

35. vodoravno, 44. kratica za »narodno republiko«,
45. osebni zaimsek, 47. moško ime, 49. živinska
staja v planinah, 50. nadevek, 53. poglavar bano-
vine, 55. pripadnik najsevernejšega nomadskega
naroda v SZ (mesojed.), 57. ep, 58. azijska drža-
va, 60. slonov čekani.

REŠITEV KRIZANKA IZ PREJSNJE ŠTEVILKE

Vodoravno: 1. astrolog, 8. Akropola, 15. noreti,
16. iskan, 20. prekop, 21. droga, 22. oblasti, 24.
aroma, 25. Rita, 26. as, 27. epi, 28. Ks, 30. opit,
31. Aca, 38. ata, 40. IRIS, 42. in, 43. oval, 44. sna-
ga, 45. dota, 46. ep, 48. amid, 50. ala, 51. resa,
52. KP, 54. rop, 56. azil, 57. polk, 58. nor, 59. otok,
61. as, 62. ZSZ, 64. ma, 65. gala, 66. Tetis, 68. kra-
tica, 61. Nogis, 72. Izolan, 74. orisi, 75. kolone,
76. kapetana, 77. Slovenec.

Navpično: 1. Andraž, 2. Sorica, 3. trota, 4. re-
ga, 5. Ota, 6. li, 7. gib, 8. Ant, 9. Rp, 10. ora,
11. Pero, 12. okopi, 13. lomiti, 14. Apatin, 17. sle,
18. kapitalisti, 19. asi, 22. osel, 23. ikri, 26. ana-
liža, 29. sardela, 32. krama, 34. kiosk, 37. Ava,
38. Ana, 39. Aga, 41. sta, 46. erotik, 47. poteza,
49. disk, 51. Roma, 52. koline, 53. prasec, 55. po-
top, 58. nagon, 60. kile, 62. ZAR, 63. ZIS, 65. gole,
67. sat, 69. Roa, 70. cis, 71. nov, 73. na, 75. ko.

Od petih reševalcev, ki so križanko pravilno
rešili, je žreb določil nagrado tovarišici Veri
CINDRIČ.

